

Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård m.m.

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens förslag i budgetpropositionen för år 2005 om anslagen inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård samt regeringens skrivelse 2003/04:141 Sanering och återställning av förorenade områden – resultatredovisning. Utskottet behandlar även 25 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2003 och 2004 och en motion som väckts med anledning av skrivelsen.

Sverige är ett föregångsland i omställningen till ett ekologiskt hållbart samhälle. Genom en aktiv och pådrivande miljöpolitik skall Sverige aktivt bidra till en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling, såväl nationellt som inom EU och globalt. Arbetet med att till nästa generation nå de 15 miljö kvalitetsmål som riksdagen har beslutat om utgör grunden för den nationella miljöpolitiken. Miljömålsarbetet med dess systematik, delmål, tydligt vägledande åtgärdsstrategier och regelbunden utvärdering skapar stabilitet och långsiktighet samtidigt som det stimulerar till en pådrivande förnyelse av miljöpolitiken. Målet är ett ekologiskt hållbart Sverige.

Riksdagen fastställde den 24 november 2004 ramen för utgiftsområde 20 till 3 994 805 000 kr i enlighet med finansutskottets förslag. I utgiftsområdet ingår politikområde Miljöpolitik och del av politikområde Forskningspolitik. Regeringens samordning av miljöpolitiken och ekologiskt hållbar utveckling har sin utgångspunkt i detta utgiftsområde samtidigt som åtgärder för en god miljö i stor utsträckning också finansieras inom ramen för andra utgiftsområden. Utskottet tillstyrker regeringens förslag om medeltilldelning på anslagen och regeringens förslag till bemyndiganden. Utskottet ställer sig i övrigt bakom de bedömningar som regeringen har redovisat.

Skrivelse 2003/04:141 Sanering och återställning av förorenade områden – resultatredovisning utgör ett komplement till budgetpropositionen för år 2005 i fråga om redovisningen av resurser och uppnådda resultat för verksamheten under anslaget 34:4. Utskottet föreslår att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna.

Samtliga motionsyrkanden avstyrks. I betänkandet finns tre reservationer och fem särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Redogörelse för ärendet.....	7
Ärendet och dess beredning.....	7
Utskottets överväganden.....	9
Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.....	9
Politikens inriktning och resultatbedömning.....	9
Revisionens iakttagelser.....	25
34:1 Naturvårdsverket.....	28
34:2 Miljöövervakning m.m.....	30
34:3 Åtgärder för biologisk mångfald.....	31
34:4 Sanering och återställning av förorenade områden.....	36
34:5 Miljöforskning.....	38
34:6 Kemikalieinspektionen.....	39
34:7 Internationellt miljösamarbete.....	40
34:8 Stockholms internationella miljöinstitut.....	42
34:9 Statens strålskyddsinstitut.....	42
34:10 Statens kärnkraftinspektion: Förvaltningskostnader och 34:11 Statens kärnkraftinspektion: Kärnsäkerhetsforskning.....	44
34:12 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut.....	45
34:13 Stöd till klimatinvesteringar.....	47
Politikområde Forskningspolitik under utgiftsområde 20.....	48
26:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader och 26:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning.....	48
Sanering och återställning av förorenade områden – resultatredovisning.....	50
Skrivelsen.....	51
Motionerna.....	51
Utskottets ställningstagande.....	52
Reservationer.....	54
1. Miljökvalitetsmålet Giftfri miljö, punkt 2 (fp, kd, c).....	54
2. Förenklad tillståndprocess, punkt 3 (c).....	54
3. 10-procentsregeln för sanering av förorenade områden, punkt 4 (kd)....	55
Särskilda yttranden.....	56
1. Anslag inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård, punkt 1 (m).....	56
2. Anslag inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård, punkt 1 (fp).....	57
3. Anslag inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård, punkt 1 (kd).....	59
4. Anslag inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård, punkt 1 (c).....	62
5. Anslag inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård, punkt 1 (mp).....	63
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	65
Proposition 2004/05:1.....	65
Skrivelse 2003/04:141.....	66
Följdmotion med anledning av skr. 2003/04:141.....	66
Motion från allmänna motionstiden hösten 2003.....	67

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2004.....	67
<i>Bilaga 2</i>	
Förslag till beslut om anslag inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.....	70
<i>Bilaga 3</i>	
Regeringens och oppositionspartiernas förslag till anslag för år 2005 inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.....	71

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Anslag inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Riksdagen

1. bemyndigar regeringen att under år 2005, för ramanslaget 34:2 Miljöövervakning m.m., ingå ekonomiska förpliktelser i samband med planering, upphandling och genomförande av miljöövervakning som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 40 000 000 kr under år 2006, högst 13 000 000 kr under år 2007 och högst 7 000 000 kr under år 2008,

2. bemyndigar regeringen att under år 2005, för ramanslaget 34:3 Åtgärder för biologisk mångfald, ingå ekonomiska förpliktelser i samband med förvärv av eller intrångsersättning i ur naturvårdssynpunkt värdefulla naturområden som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 120 000 000 kr under år 2006,

3. bemyndigar regeringen att under år 2005, för ramanslaget 34:4 Sanering och återställning av förorenade områden, ingå ekonomiska förpliktelser i samband med genomförande av saneringsinsatser, som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 250 000 000 kr under år 2006, högst 250 000 000 kr under år 2007 och högst 100 000 000 kr under år 2008,

4. bemyndigar regeringen att under år 2005, för ramanslaget 34:5 Miljöforskning, ingå ekonomiska förpliktelser i samband med planering, upphandling och genomförande av forskningsprojekt som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 60 000 000 kr under år 2006, högst 40 000 000 kr under år 2007 och högst 30 000 000 kr under år 2008,

5. bemyndigar regeringen att under år 2005, för ramanslaget 34:9 Statens strålskyddsinstitut, ingå ekonomiska förpliktelser i samband med strålskyddsforskning som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 5 000 000 kr under år 2006 och högst 5 000 000 kr under år 2007,

6. bemyndigar regeringen att under år 2005, för ramanslaget 34:11 Statens kärnkraftinspektion: Kärnsäkerhetsforskning, ingå ekonomiska förpliktelser i samband med kärnsäkerhetsforskning som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 20 000 000 kr under år 2006 och högst 18 000 000 kr under år 2007,

7. bemyndigar regeringen att under år 2005, för ramanslaget 34:13 Stöd till klimatinvesteringar, ingå ekonomiska förpliktelser i samband med beslut om stöd till klimatinvesteringar som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 500 000 000 kr under perioden 2006–2010,

8. bemyndigar regeringen att under år 2005, för anslaget 26:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning, ingå ekonomiska förpliktelser i samband med planering, upphandling och genomförande av forskningsprojekt som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 235 000 000 kr under år 2006, högst 210 000 000 kr under år 2007 och högst 115 000 000 kr under perioden 2008–2010,

9. anvisar för budgetåret 2005 anslagen under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård enligt utskottets förslag i bilaga 2.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:1 Utgiftsområde 20 punkterna 1–9 och avslår motionerna 2003/04: MJ60 yrkande 1, 2003/04: MJ474 yrkande 17, 2004/05: T461 yrkande 6, 2004/05: MJ201, 2004/05: MJ212, 2004/05: MJ273, 2004/05: MJ288, 2004/05: MJ357, 2004/05: MJ369 yrkande 41, 2004/05: MJ386 yrkande 1, 2004/05: MJ411 yrkandena 1 och 2, 2004/05: MJ434 yrkandena 2, 27, 28 och 31, 2004/05: MJ474 yrkandena 1 och 2, 2004/05: MJ498 yrkandena 18, 35 och 48, 2004/05: MJ511 yrkandena 1 och 2 samt 2004/05: MJ526 yrkandena 1 och 2.

2. Miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö

Riksdagen avslår motion 2003/04: MJ60 yrkande 2.

Reservation 1 (fp, kd, c)

3. Förenklad tillståndsprocess

Riksdagen avslår motion 2003/04: MJ60 yrkande 3.

Reservation 2 (c)

4. 10-procentsregeln för sanering av förorenade områden

Riksdagen avslår motion 2004/05: MJ498 yrkande 19.

Reservation 3 (kd)

5. Skrivelsen

Riksdagen lägger skrivelse 2003/04:141 till handlingarna.

Stockholm den 30 november 2004

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Catharina Elmsäter-Svärd

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Catharina Elmsäter-Svärd (m)¹, Åsa Domeij (mp), Sinikka Bohlin (s), Alf Eriksson (s), Rune Berglund (s), Rolf Lindén (s), Sven Gunnar Persson (kd)², Kjell-Erik Karlsson (v), Christina Axelsson (s), Lars Lindblad (m)³, Carina Ohlsson (s), Jan-Olof Larsson (s), Bengt-Anders Johansson (m)⁴, Christin Hagberg (s), Anita Brodén (fp)⁵, Marie Wahlgren (fp)⁶ och Claes Västerteg (c)⁷.

¹ Deltar ej under punkt 1

² Deltar ej under punkt 1

³ Deltar ej under punkt 1

⁴ Deltar ej under punkt 1

⁵ Deltar ej under punkt 1

⁶ Deltar ej under punkt 1

⁷ Deltar ej under punkt 1

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlas regeringens förslag i budgetpropositionen för år 2005, volym 11, om anslagen inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård samt regeringens skrivelse 2003/04:141 Sanering och återställning av förorenade områden – resultatredovisning. Utskottet behandlar även 25 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2003 och 2004 samt en motion som väckts med anledning av skrivelsen.

I utgiftsområde 20 ingår politikområde Miljöpolitik och del av politikområde Forskningspolitik. Regeringens samordning av miljöpolitiken och ekologiskt hållbar utveckling har sin utgångspunkt i detta utgiftsområde samtidigt som åtgärder för en god miljö i stor utsträckning också finansieras inom ramen för andra utgiftsområden. Forskningspolitiken presenteras närmare under utgiftsområde 16. Regeringens förslag till utgifter har utformats i samarbete med Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Förslaget återfinns i bilaga 3.

Politikområde Miljöpolitik

Politikområde Miljöpolitik omfattar frågor som rör naturvård och biologisk mångfald, vatten- och luftvård, sanering och efterbehandling av förorenade områden, avfallsfrågor, bilavgasfrågor, miljöskydd, miljöövervakning, miljöforskning, kemikaliekontroll, strålskydd, säkerhetsfrågor kopplade till kärnkraften, meteorologi, hydrologi och oceanografi samt internationellt miljösamarbete. Verksamheten vid Naturvårdsverket, Kemikalieinspektionen, Statens strålskyddsinstitut, Statens kärnkraftinspektion, Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut och Statens institut för ekologisk hållbarhet ingår i politikområdet. Vidare hör Stiftelsen för institutet för vatten- och luftvårdsforskning, Stockholms internationella miljöinstitut, Kärnavfallsfondens styrelse, AB Svenska Miljöstyrningsrådet och Sydkraft SAKAB AB till politikområdet. Andra myndigheter med verksamhet inom politikområdet är Boverket och Kustbevakningen.

Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation kunna lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen i Sverige är lösta. De 15 miljökvalitetsmål som riksdagen har beslutat om anger vilket tillstånd som skall uppnås i ett generationsperspektiv. Ett antal delmål anger att en viss miljö kvalitet skall vara uppnådd eller att förändringar skall vara genomförda vid en viss tidpunkt för att miljö kvalitetsmålen skall kunna uppnås inom en generation.

Sanering och återställning av förorenade områden – resultatredovisning

Talmanskonferensen beslutade den 2 december 1998 att tillkalla en parlamentarisk kommitté för att se över och utvärdera vissa frågor rörande riksdagens arbetsformer. I sitt huvudbetänkande Riksdagen inför 2000-talet (förslag till riksdagen 2000/01:RS1 s. 76) anförde kommittén att budgetarbetet i riksdagen bör utvecklas på så sätt att uppföljning och utvärdering blir en integrerad del av budgetprocessen. Som ett led i detta föreslog kommittén att regeringen varje vår lämnar skrivelser till riksdagen med resultatinformation för alla utgiftsområden. Skrivelserna behöver enligt förslaget inte avse all verksamhet inom ett utgiftsområde, utan kan med fördel koncentreras till vissa delar. Det ankommer på regeringen att avgöra vilka verksamheter som skall redovisas. Huvudsyftet är att få ett underlag för en diskussion i riksdagen om uppnådda resultat. Skrivelserna skall däremot inte innehålla några förslag från regeringen. Riksdagen beslutade i enlighet med kommitténs förslag att regeringen senast den 14 maj varje år, med början år 2003, skall lämna resultatskrivelser på alla utgiftsområden (2000/01:KU23 s. 12–13, rskr. 2000/01:273–276). I budgetpropositionen för år 2003 delade regeringen riksdagens uppfattning att det är viktigt att resultatskrivelserna utvecklas i dialog mellan riksdagsutskotten och Regeringskansliet. Att ha som ambition att redan påföljande år lämna resultatskrivelser för alla utgiftsområden bedömde regeringen som alltför optimistiskt och förordade i stället ett successivt införande över ett antal år (prop. 2002/03:1, utg.omr. 2 s. 31, 2002/03:FiU2 s. 11, 2002/03:85–86).

Skrivelse 2003/04:141 Sanering och återställning av förorenade områden – resultatredovisning utgör ett komplement till budgetpropositionen för år 2005 i fråga om redovisningen av resurser och uppnådda resultat för verksamheten Sanering och återställning av förorenade områden (utg.omr. 20, anslag 34:4) inom politikområde Miljöpolitik. Syftet är att ge en mer ingående redogörelse än vad som vanligen kan innefattas i resultatredovisningen i budgetpropositionen, genom att ge riksdagen fördjupad information om resursfördelningen och utfallet beträffande efterbehandlingsverksamheten. Redovisningen har också som syfte att visa hur resultaten svarar mot uppställda mål. Tidsperioden 1999–2003 har valts för redovisningen av uppnådda resultat.

Utskottets överväganden

Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Politikens inriktning och resultatbedömning

Utskottets förslag i korthet

Utskottet har inget att erinra mot inriktningen på regeringens politik. Mot den bakgrunden och med hänvisning till ramen för utgiftsområdet avstyrker utskottet ett antal motionsyrkanden om att anslå medel till nya anslag (fp, kd, c) samt ett yrkande (c) om statligt stöd till glasåtervinning. Utskottet har heller inget att erinra mot regeringens redovisning av genomförda insatser och resultatbedömning.

Propositionen

Miljöpolitikens mål och inriktning

Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation kunna lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen i Sverige är lösta. De 15 miljökvalitetsmål som riksdagen har beslutat om anger vilket tillstånd som skall uppnås i ett generationsperspektiv. Ett antal delmål anger att en viss miljökvalitet skall vara uppnådd eller att förändringar skall vara genomförda vid en viss tidpunkt för att miljökvalitetsmålen skall kunna uppnås inom en generation.

Omsorgen om naturen och miljön och dess betydelse för folkhälsan är en förutsättning för vår välfärd och vårt långsiktiga välbefinnande samt utgör en viktig drivkraft för en tillväxt som sker inom ramen för en hållbar samhällsutveckling. Ett aktivt friluftsliv, rekreation och naturupplevelser kan motverka stress och utbrändhet och bidra till ökad folkhälsa och livskvalitet. Detta är ett viktigt skäl till att skyddet av den biologiska mångfalden är en av hörnstenarna i regeringens miljöpolitik. Den förnyade naturvårds- och friluftspolitik som nu utvecklas sätter fokus på människan och naturens sociala värden.

Havsmiljöfrågorna ges en fortsatt central roll i miljöarbetet, såväl nationellt som internationellt. För att nå miljökvalitetsmålet Hav i balans samt levande kust och skärgård kommer regeringen att presentera en strategi för en sammanhållen nationell havsmiljöpolitik. Miljösamarbetet med Östersjö-

länderna utvecklas i syfte att skydda Östersjöns känsliga miljö. Miljösamarbetet med Ryssland intensifieras för att aktivt bidra till att minska Rysslands miljöbelastning i Östersjön och Barents hav.

Farliga kemikalier i varor och produkter utgör en risk för både miljön och människors hälsa. En högt prioriterad miljöfråga är därför att öka kunskapen om gifterna i vår miljö. Miljö- och hälsoproblem som hör ihop med kemikalieanvändning måste enligt regeringen lösas genom samarbete inom EU och globalt. Europeiska kommissionens förslag till en ny europeisk kemikalielagstiftning kommer att få en avgörande betydelse för möjligheterna att nå miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö. På den globala arenan pågår ett arbete för att få fram en global kemikaliestrategi till år 2005. Även frågor om bl.a. tungmetaller och bromerade flamskyddsmedel är högt prioriterade av regeringen. Regelverk kring hanteringen av genetiskt modifierade organismer har trätt i kraft under det senaste året både inom EU och globalt. Genomförandet kommer att kräva fortsatta resurser. Inom kretsloppsområdet deltar Sverige aktivt i EU-arbetet för att ta fram strategier kring frågor om återvinning och förebyggande av avfall samt i förhandlingar om ett flertal direktiv.

Klimatpolitiken är fortsatt högt prioriterad och av central betydelse i arbetet för hållbar utveckling. Grunden är samarbetet inom ramen för klimatkonventionen. Kyotoprotokollet utgör ett första steg mot klimatkonventionens slutgiltiga mål – att undvika farliga klimatförändringar. På sikt anser regeringen att det behövs betydligt mer långtgående och omfattande åtaganden. I en klimatproposition våren 2005 kommer regeringen att följa upp klimatpolitiken och behandla det nationella delmålet om att minska utsläppen av växthusgaser i relation till EU:s handelssystem med utsläppsrätter.

Även luftföroreningsfrågorna ges fortsatt hög prioritet i miljöpolitiken. Trots att miljösituationen i många avseenden har förbättrats under de senaste åren kvarstår enligt regeringen svårösta problem som innebär hälsorisker för människor. Ny kunskap har lett till att miljöfaktors påverkan på hälsa har omvärderats så att man numera ser allvarigare på dem. Det gäller t.ex. luftföroreningar i form av partiklar och marknära ozon, som allt tydligare framstår som allvarliga riskfaktorer även vid låga exponeringsnivåer. EU-arbetet och det övriga internationella samarbetet är av avgörande betydelse för att vi skall kunna nå våra nationella miljö kvalitetsmål Frisk luft och Bara naturlig försurning.

Den stora utmaningen för den moderna miljöpolitiken och politiken för hållbar utveckling är att bryta sambandet mellan ekonomisk utveckling och negativ påverkan på miljö, naturresurser och människors hälsa. En ökad satsning på ny miljöteknik och teknikutveckling framhåller regeringen som avgörande för att nå hållbar utveckling och skapa hållbara konsumtions- och produktionsmönster. Fortsatta satsningar på kunskapsuppbyggnad, forskning och utveckling inom energi och transporter är nödvändiga för att kunna utveckla morgondagens energi- och bränslesnåla teknik. Regeringens arbete med att utveckla effektiva ekonomiska styrmedel fortsätter.

För att uppnå flera av de nationella miljökvalitetsmålen krävs internationella insatser. EU:s arbete påverkar direkt den svenska miljölagsstiftningen. Miljöskydd för tillväxt och arbetstillfällen är en viktig del i arbetet för att nå målet med den s.k. Lissabonstrategin till år 2010. Regeringen anser att Sverige fortsatt skall utnyttja möjligheten att genom EU påverka den globala miljöpolitiken. Riktlinjer för Sveriges internationella miljöarbete skall utarbetas. Sverige lägger också fortsatt stor vikt vid det regionala miljösamarbetet för att skapa en mer enhetlig och ambitiös miljöpolitik i vårt närområde. EU-utvidgningen skapar helt nya förutsättningar för ett intensifierat miljösamarbete i norra Europa, inklusive Ryssland.

I en ny miljömålsproposition kommer regeringen att utveckla de tre åtgärdsstrategierna för effektivare energianvändning och transporter, för giftfria och resurssnåla kretslopp och för hushållning med mark, vatten och bebyggd miljö. Vidare kommer regeringen att presentera nya delmål och åtgärdsförslag för att nå det övergripande målet att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta.

Resultatbedömning

Miljömålsrådet lämnade i juni 2004 sin tredje årliga rapport om uppföljning av Sveriges 15 miljömål. I rapporten gör rådet en bedömning av möjligheterna att nå miljökvalitetsmålen och delmålen inom angivna tidsramar. Beträffande miljökvalitetsmålen gör rådet samma bedömning som föregående år. Fyra mål blir svåra att nå i tid: Begränsad klimatpåverkan, Giftfri miljö, Ingen övergödning och Levande skogar.

För målet Begränsad klimatpåverkan krävs enligt rådet främst åtgärder på ett internationellt plan för att det långsiktiga målet skall infrias. När det gäller det kortsiktiga klimatmålet är bilden mer positiv. Beträffande målet Giftfri miljö kan EU:s kemikaliearbete ge positiva effekter men det blir ändå svårt att nå målet som helhet. Problemet är bl.a. de långlivade ämnen som redan är spridda i miljön. Svårigheten med att nå målet Ingen övergödning beror bl.a. på att återhämtningstiden i de naturliga ekosystemen är mycket lång. Svårigheten med att nå målet Levande skogar beror främst på att de skogliga ekologiska processerna tar lång tid.

Rådet har för några delmål ändrat sin bedömning jämfört med föregående år. Inom målet Frisk luft gäller det möjligheten att uppfylla miljökvalitetsnormen för halten av kvävedioxid i luft i tätorter. Trenden med minskande halter luftföroreningar i Sverige ser ut att ha brutits. Kraftfulla åtgärder krävs för att minska hälsoriskerna från luftföroreningar främst genom åtgärder i trafiken. Inom målet Levande skogar och delmålet om långsiktigt skydd av skyddsvärd skogsmark går det enligt rådet alltför långsamt att avsätta skog i naturreservat för att delmålet skall nås.

Förutom den återkommande rapporteringen innehåller årets rapport även redogörelser för kommunernas respektive näringslivets arbete med miljökvalitetsmålen. Regeringen gör samma bedömning som Miljömålsrådet i fråga om att samverka och samarbete mellan kommuner, näringsliv och

nationella myndigheter är nödvändigt för att de nationella och regionala miljö kvalitetsmålen skall kunna nås. Det regionala miljömålsarbetet är viktigt för att ge underlag för miljöarbetet i länen genom att det belyser vilka åtgärder som behöver vidtas för att miljö kvalitetsmålen skall nås. Av länsstyrelsernas årsredovisningar och rapporter om miljömålsarbetet framgår att de flesta län har antagit regionala miljömål och att arbetet med att upprätta åtgärdsprogram pågår. Regeringen bedömer att länsstyrelserna överlag har bedrivit ett bra naturvårds- och miljöarbete.

Begränsad klimatpåverkan

Miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan innebär att halten av de sex växthusgaserna, räknat som koldioxidekvivalenter, enligt Kyotoprotokollet och den internationella klimatpanelen IPCC:s definitioner tillsammans skall stabiliseras på en nivå lägre än 550 ppm i atmosfären. Enligt delmålet skall de svenska utsläppen av växthusgaser minska med 4 % till perioden 2008–2012 jämfört med år 1990. År 2050 bör de svenska utsläppen vara lägre än 4,5 ton koldioxidekvivalenter per år och invånare jämfört med genomsnittsnivån år 2002 som uppgick till 7,9 ton.

Naturvårdsverket och Energimyndigheten redovisade i juli 2004 uppdraget att ta fram underlag för den utvärdering av klimatpolitiken som genomförs under år 2004. Enligt rapporten Kontrollstation 2004 varierar utsläppen från ett år till ett annat, bl.a. beroende på nivåer i vattenmagasin och temperatur, men har enligt utsläppsstatistiken för perioden 1999–2002 i samtliga fall legat under 1990 års nivå. Sammantaget har utsläppen frikopplats från tillväxten. Utsläppen av växthusgaser från olika delsektorer utvecklas i olika riktning. De största minskningarna av utsläppen i absoluta tal har gjorts inom energisektorn, där en minskning med ca 6 % har skett sedan år 1990. Särskilt stor är minskningen i de sektorer som belastas med full koldioxidskatt. Utsläppen från transportsektorn har däremot ökat med knappt 10 % sedan år 1990. Det är vägtrafiken, framför allt tunga godstransporter, som står för ökningen av utsläppen.

För att nå det långsiktiga svenska klimatmålet till år 2050 behövs ett omfattande och långsiktigt omställningsarbete med ytterligare insatser och internationell samverkan. Den prognos över utsläppsutvecklingen som görs i rapporten Kontrollstation 2004 pekar mot att utsläppen fram till år 2010 ökar jämfört med de senaste årens nivåer men att utsläppen ändå kommer att ligga under 1990 års nivå. Sveriges andel av EU:s gemensamma åtaganden gentemot Kyotoprotokollet uppfylls med marginal. Enligt rapporten behövs ytterligare åtgärder för att det nationella delmålet för åren 2008–2012 skall kunna nås. Naturvårdsverket och Energimyndigheten lämnar ett antal förslag till åtgärder och föreslår en förändrad formulering av det nationella klimatmålet. Regeringen återkommer till frågan i den proposition om klimatpolitikens inriktning som kommer att presenteras för riksdagen under våren 2005.

Frisk luft

Miljökvalitetsmålet Frisk luft innebär att luften skall vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas. Fyra delmål anger inriktning och tidsperspektiv i det fortsatta arbetet för att nå miljökvalitetsmålet. Delmålen gäller halter för svaveldioxid, kvävedioxid och marknära ozon samt minskning av utsläppen av flyktiga organiska ämnen.

Enligt Miljömålsrådets rapport har halterna av svaveldioxid kraftigt reducerats de senaste årtiondena. I dag överskrids målnivån enbart på ett fåtal platser. Det råder viss osäkerhet om halterna har slutat att minska, men beslutade åtgärder medför sannolikt att delmålet om svaveldioxid nås.

Människors exponering för kvävedioxid har enligt rådet totalt sett minskat, men fortfarande exponeras omkring 300 000 personer för halter som överstiger miljökvalitetsnormen. Minskningen av halterna har avtagit de senaste åren. Rådet bedömer att delmålet för kvävedioxid i huvudsak kan nås i urban bakgrundsluft om planerade åtgärder genomförs. Dock kommer överskridanden i gaturum i storstäderna att kvarstå.

Antalet episoder med höga halter av marknära ozon har enligt rådet minskat något de senaste åren. Minskningen av sådana episoder kan enligt rådet ses som ett resultat av de åtgärder mot utsläpp av flyktiga organiska ämnen (VOC) och kväveoxider (NOx) som genomförs i Sverige och övriga EU. Det finns dock ingen tendens till att medelhalten minskar, och en sådan utveckling parallellt med de allt högre halterna i större städer medför att befolkningens exponering för marknära ozon på sikt kan befaras öka. Regeringen bedömer att ytterligare åtgärder behövs för att målet skall nås.

Enligt Miljömålsrådets rapport beräknas beslutade åtgärder och planerade åtgärdspaket såväl för trafiksektorn som för vedeldning, lösningsmedelsanvändning och industriella processer minska utsläppen av flyktiga organiska ämnen (VOC) väsentligt. Trots osäkerhet om den verkliga utsläppsnivån bedömer rådet att delmålet kan uppnås.

Miljökvalitetsnormer och åtgärdsprogram enligt miljöbalken är instrument i miljöarbetet som kan få stor betydelse för att minska halterna av luftföroreningar i t.ex. hårt trafikerade städer. Miljömålsrådet föreslår ytterligare åtgärder. Naturvårdsverket och Socialstyrelsen har också bedömt behovet av nya miljökvalitetsnormer och delmål. Förslagen kommer att behandlas i samband med regeringens redovisning till riksdagen under år 2005 av den fördjupade utvärderingen av miljömålen.

Bara naturlig försurning

Miljökvalitetsmålet Bara naturlig försurning innebär att de försurande effekterna av nedfall och markanvändning skall underskrida gränsen för vad mark och vatten tål. Nedfallet av försurande ämnen skall heller inte öka korrosionshastigheten i tekniskt material eller kulturföremål och byggnader. Fyra delmål anger inriktning och tidsperspektiv i det fortsatta miljöarbetet för att nå miljökvalitetsmålet. Delmålen gäller minskad försurning av sjöar, rinnande vatten och skogsmark samt minskning av utsläppen av svaveldioxid

och kväveoxider till luft. För att miljö kvalitetsmålet skall nås krävs att utsläppen av försurande ämnen fortsätter att minska i Sverige och övriga Europa.

Enligt Miljömålsrådets rapport har nedfallet av svavel under perioden 1990–2002 minskat med ca 60 % i Götaland och Svealand och med ca 55 % i Norrland. Kvävehalterna i nederbörden har minskat i stora delar av Sverige under den senare delen av perioden. Den senaste riksinventeringen av sjöar och vattendrag, som gjordes år 2000, visar att 10 % av sjöarna över 4 hektar är försurade enligt dagens bedömningsgrunder, jämfört med 13 % år 1995. Delmålet om att trenden till ökad försurning av skogsmarken skall vara bruten och en återhämtning skall ha påbörjats är enligt rådet sannolikt uppfyllt redan i dag. Enligt rapporten går återhämtningen från försurning något snabbare i de mest försurningsdrabbade områdena i sydvästra Sverige. Modellberäkningar i försurade sjöar visar att återhämtningen i försurningskänsliga sjöar kommer att fortsätta till år 2010 för att sedan avta under kommande decennier. I Sverige har 7 500 sjöar kalkats, vilket motsvarar ca 90 % av de försurade sjöarnas areal (exklusive sjöar mindre än 4 hektar). Tre län har nu upphört med kalkning och den nationella kalkningsplanen har som avsetts medfört en mer lokalt målstyrd verksamhet. Till försurningen bidrar, förutom nedfallet av svavel och kväve, också skogsbruket genom tillväxt och skörd.

Enligt rådet behöver åtgärder vidtas för att minska skogsbrukets försurande verkan. Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen har lämnat förslag om att prioritera åtgärder om genomförande av åtgärdsprogram och utveckling av rekommendationer för anpassad skogsskötsel. Regeringen avser att behandla dessa frågor i samband med regeringens redovisning till riksdagen under år 2005 av den fördjupade utvärderingen av miljömålen.

Anläggningar för produktion av el och värme tillsammans med förbränning i industrin stod för ca 60 % av svaveldioxidutsläppen år 2002. Prognosen för år 2010 pekar enligt Miljömålsrådet på att svavelutsläppen minskar ytterligare till ca 50 000 ton per år. Det förutsätter dock ökad användning av förnybara energislag och effektivare energianvändning. Andra åtgärder och styrmedel som kan ge minskade utsläpp av svaveldioxid är t.ex. grön skatteväxling och klimatpolitiska åtgärder. Med nu fattade beslut har utsläppen av kväveoxider beräknats till ca 160 000 ton för år 2010. Enligt Miljömålsrådet kan delmålet för kväveoxider nås om ytterligare åtgärder vidtas. Sådana åtgärder rör differentiering av fordonsskatt, vägskatt för godstransporter, gynnande av arbetsmaskiner med låga utsläpp samt miljökrav vid offentlig upphandling av godstransporter, arbetsmaskiner och entreprenadarbeten. Regeringen avser att föreslå en höjning av fordonsskatten för lätta lastbilar och bensinbilar i den vanligaste viktclassen fr.o.m. år 2005 i syfte att minska koldioxidutsläppen. Förslagen kommer att behandlas i samband med regeringens redovisning till riksdagen under år 2005 av den fördjupade utvärderingen av miljömålen.

Giftfri miljö

Miljökvalitetsmålet Giftfri miljö innebär att miljön skall vara fri från ämnen och metaller som har skapats i eller utvunnits av samhället och som kan hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Sex delmål anger inriktning och tidsperspektiv i det fortsatta miljöarbetet för att nå miljökvalitetsmålet. Dessa rör kunskap om kemiska ämnens hälso- och miljöegenskaper, miljö- och hälsoinformation om varor, utfasning av särskilt farliga ämnen, fortlöpande minskning av hälso- och miljöriskerna med kemikalier, riktvärden för miljökvalitet för kemiska ämnen samt sanering och efterbehandling av förorenade områden.

Miljömålsrådet bedömer att det kommer att vara möjligt att uppnå målet när det gäller tillförsel av nya farliga ämnen genom ytterligare åtgärder på EU-nivå, globalt och nationellt. Det blir däremot svårt att komma till rätta med problemet med långlivade föroreningar som redan finns spridda i miljön, de farliga ämnen som fortsätter att spridas diffust från befintliga byggnader och varor liksom de som bildas oavsiktligt vid t.ex. material- och energiutvinning samt i industriprocesser. Det är därför viktigt att samarbetet även inkluderar andra närliggande områden som t.ex. hållbar konsumtion och produktion samt avfallshantering. Miljökvalitetsmålet Giftfri miljö tillhör de mål som är mest beroende av internationellt samarbete och åtgärder utanför Sverige för att kunna nås. Regeringen anser därför att ett kraftfullt svenskt agerande i kemikaliefrågor både i globala sammanhang och inom EU är nödvändigt.

Enligt Miljömålsrådet kommer den slutliga utformningen och genomförandet av kommissionens förslag till ny europeisk kemikalielagstiftning, REACH (Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals), att ha avgörande betydelse för möjligheterna att nå flera av delmålen. När det gäller produktgrupper som regleras genom andra EG-regler anser regeringen att skyddsnivån bör vara minst densamma som den inom REACH. Exempel på att en sådan skyddsnivå inte uppnås i dag finns bl.a. på området bekämpningsmedel, där flera verksamma substanser med från svensk synpunkt oacceptabla egenskaper har godkänts för EU-marknaden under senare tid. Stora insatser behövs därmed i samband med revideringen av växtskyddsmedelsdirektivet (91/414/EEG) och förhandlingen av en tematisk strategi för bekämpningsmedel som inleds under år 2004. Samtidigt krävs ett kontinuerligt arbete i den pågående omregistrerings- och godkännandeprocessen för växtskyddsmedel respektive biocider.

För att belastningen i naturen av ämnen som sprids via långväga luftföroreningar, t.ex. DDT och kvicksilver, skall kunna minska krävs omfattande globala åtgärder.

Sanering och efterbehandling av förorenade områden är ett långsiktigt arbete där kontinuitet, kunskap och kommunikation är viktigt. Naturvårdsverket har arbetat med att sprida kunskap och att få till stånd projekt på de allra mest förorenade platserna. Samtliga län genomför nu i större omfattning inventeringar och undersökningar av förorenade områden. Naturvårds-

verket har i uppdrag av regeringen att tillsammans med länsstyrelserna verka för att arbetet med att sanera och återställa sådana områden ökar i såväl offentlig som privat regi. Regeringens mål är att de områden som utgör mycket stor eller stor risk för människors hälsa och miljön skall vara åtgärdade inom en generation (prop. 2000/01:130, bet. 2001/02:MJU2, rskr. 2001/02:36). Inventeringen av förorenade områden är snart fullbordad och problembilden har klarnat. Det har visat sig att både mängden områden och saneringskostnaderna är betydligt större än vad som tidigare varit känt. Fortsatt arbete med sanering av dessa områden är nödvändig för att på sikt åtgärda spridning i miljön av långlivade farliga ämnen och därmed uppnå miljö kvalitetsmålet.

Skyddande ozonskikt

Miljö kvalitetsmålet Skyddande ozonskikt innebär att ozonskiktet skall utvecklas så att det långsiktigt ger skydd mot skadlig UV-strålning. Ett delmål om utsläpp av ozonnedbrytande ämnen anger inriktning och tidsperspektiv i det fortsatta arbetet för att nå miljö kvalitetsmålet.

Enligt Miljömålsrådets rapport har den negativa inverkan på ozonskiktet av ozonnedbrytande ämnen minskat till följd av åtgärder i Sverige och andra länder. Totalkoncentrationen av CFC (klorfluorkarboner) i troposfären avtar. Koncentrationen av HCFC (klorfluorkolväten) ökar dock fortfarande och i motsats till tidigare antaganden ökar också koncentrationen av brom till följd av ökade koncentrationer av halon. Enligt rapporten har de svenska utsläppen av ozonnedbrytande ämnen minskat kraftigt sedan slutet av 1980-talet. Utsläppen av andra ämnen (främst HCFC) bedöms som marginella jämfört med utsläppen av CFC.

Internationella forskare gör bedömningen att man tidigast år 2020 kommer att kunna se ozonskiktet återhämta sig, förutsatt att alla länder följer ingångna överenskommelser. Om alla länder följer Montrealprotokollet kommer det att ta 50 till 100 år innan ozonskiktet är återställt. 2003 års partsmöte under Montrealprotokollet visade att viljan att följa överenskommelserna har minskat för vissa industrialiserade länder, vilket bidrar till en osäkerhet om målet kommer att kunna uppnås.

Regeringen anser att fortsatta svenska insatser inom EU och Montrealprotokollet är nödvändiga. Regeringen arbetar bl.a. för att få fler länder att underteckna och ratificera protokollet och dess tillägg, att få till en förenklad och snabbare procedur för tillägg av nya ämnen i protokollet och att skärpa avvecklingsplanen för konsumtion av HCFC i u-länderna. På nationell nivå kommer många produkter som innehåller ozonnedbrytande ämnen att försvinna då de bedöms ha uppnått sin tekniska livslängd till år 2010. Enligt Miljömålsrådets bedömning finns det goda möjligheter att närma sig delmålet om att utsläpp av ozonnedbrytande ämnen till största delen skall ha upphört till år 2010.

Säker strålmiljö

Miljökvalitetsmålet Säker strålmiljö innebär att människors hälsa och den biologiska mångfalden skall skyddas mot skadliga effekter av strålning i den yttre miljön. Tre delmål anger inriktning och tidsperspektiv i det fortsatta miljöarbetet för att nå miljökvalitetsmålet. Delmålen gäller utsläpp av radioaktiva ämnen, hudcancer orsakad av solen samt risker med elektromagnetiska fält.

Miljömålsrådets rapport visar att de svenska kärntekniska anläggningarna under de senaste åren uppfyllt delmålet om utsläpp av radioaktiva ämnen, men det finns osäkerheter när det gäller andra verksamheter. Det är inte klarlagt om några pågående verksamheter i dag enskilt orsakar doser som är högre än delmålet 0,01 mSv/år.

Av rapporten framgår att 1 400–1 900 fall av malignt melanom har upptäckts varje år de senaste tio åren. Trenden är fortfarande att antalet fall ökar. Skivepitelcancer i huden är en annan cancerform som sällan leder till döden, men antalet nya fall ökar fortare än för malignt melanom.

Enligt rådet kan strålmiljön när det gäller elektromagnetiska fält (EMF) anses vara god i den mening att de referensvärden som finns i allmänhet inte överskrids. Emellertid innebär samhällsutvecklingen en ökad användning av utrustning som genererar EMF. Kunskapen om effekterna vid lägre strålnivåer är enligt rådet varken fullständig eller entydig.

Miljömålsrådet bedömer att det finns förutsättningar för att nå miljökvalitetsmålet i tid men att det krävs fortlöpande insatser för att lyckas. Rådet pekar på att den strålning i miljön som beräknas ha störst effekt på människors hälsa är UV-strålningen och att det är av stor vikt att ändra attityden till solande. En annan stor utmaning är att hitta ett system för att på ett säkert sätt hantera, behandla och vid behov slutförvara radioaktivt avfall från icke-kärnteknisk verksamhet. En satsning på grundläggande strålskydds-forskning för att upprätthålla kompetens inom området är enligt rådet en förutsättning för att miljökvalitetsmålet skall kunna nås. Vidare behöver fortsatt forskning kring biologiska effekter av elektromagnetiska fält stimuleras.

Ingen övergödning

Miljökvalitetsmålet Ingen övergödning innebär att halterna av gödande ämnen i mark och vatten inte skall ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningarna för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten. Fem delmål anger inriktning och tidsperspektiv i det fortsatta miljöarbetet för att nå miljökvalitetsmålet. Dessa omfattar åtgärdsprogram för sjöar, vattendrag och kustvatten enligt ramdirektivet för vatten, minskning av svenska vattenburna utsläpp av fosfor- och kväveföreningar samt minskning av utsläppen av ammoniak och kväveoxider till luft.

Enligt Miljömålsrådets rapport visar miljötillståndet inga tydliga förbättringar vare sig av halterna av gödande ämnen i miljön eller effekterna av övergödning. Rådet bedömer att det kommer att bli svårt att nå det miljö-tillstånd som anges i miljökvalitetsmålet till år 2020. Svårigheten beror bl.a. på att återhämtningstiden i de naturliga systemen är lång. För många avlastade men fortfarande övergödda sjöar kan dock restaureringsåtgärder förbättra situationen. Vidare påverkas kustområden i Östersjön mycket av övergödningen i det öppna havet, där även de andra länderna runt Östersjön påverkar tillståndet. Utvecklingen gällande de svenska utsläppen av kväveoxider och ammoniak till luft ser positiv ut medan utsläppen av när-salter till vatten inte visar en lika tydlig minskning. Enligt rådet behövs kraftfulla åtgärder både internationellt och nationellt för att målen skall nås. Regeringen avser att behandla frågorna i samband med regeringens redovisning till riksdagen under år 2005 av den fördjupade utvärderingen av miljömålen.

Levande sjöar och vattendrag

Miljökvalitetsmålet Levande sjöar och vattendrag innebär att sjöar och vattendrag skall vara ekologiskt hållbara och att deras variationsrika livsmiljöer skall bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion skall bevaras samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas. Sex delmål anger inriktning och tidsperspektiv i det fortsatta miljöarbetet för att nå miljökvalitetsmålet. Delmålen gäller åtgärdsprogram för och skydd av värdefulla natur- och kulturmiljöer, åtgärdsprogram för restaurering av vattendrag, vattenförsörjningsplaner, utsättning av djur och växter, åtgärdsprogram för hotade arter och fiskstammar samt åtgärdsprogram enligt ramdirektivet för vatten.

Miljömålsrådet konstaterar i sin rapport att genomförandet av skydd i form av naturreservat och biotopskydd i akvatisk miljö går långsamt och att tempot i bevarandearbetet bör öka. Fiskeriverket och Naturvårdsverket arbetar tillsammans med att ta fram ett nationellt åtgärdsprogram för särskilt värdefulla sötvattensmiljöer.

Fiskeriverket och Naturvårdsverket har beslutat att under år 2004 färdigställa ytterligare två åtgärdsprogram för hotade fiskarter. Betydande biotopvårdsinsatser har gjorts för främst havsöring och lax men även för andra arter. Trålfisket i Väneren kommer att totalförbjudas fr.o.m. år 2005 för att skydda hotade arter och bestånd. Genomförandet av EG:s ramdirektiv för vatten kommer att förbättra möjligheterna till åtgärder för att nå delmålen om vattenförsörjningsplaner och utsättning av djur och växter. I samband med arbetet med att restaurera vattendrag och med åtgärdsprogram enligt ramdirektivet för vatten bör möjligheterna tas till vara att minska risken för översvämningar. Regeringen avser att behandla frågor om åtgärder och delmål i samband med regeringens redovisning till riksdagen under år 2005 av den fördjupade utvärderingen av miljömålen.

Grundvatten av god kvalitet

Miljö kvalitetsmålet Grundvatten av god kvalitet innebär att grundvattnet skall ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag. Fyra delmål anger inriktning och tidsperspektiv i det fortsatta miljöarbetet för att nå miljö kvalitetsmålet. Delmålen gäller skydd av grundvattenförande geologiska formationer, förändringar i grundvattennivån, kvalitetskrav för grundvatten samt åtgärdsprogram enligt ramdirektivet för vatten.

Regeringen konstaterar att arbetet med grundvattenfrågor har utvecklats positivt men att ytterligare åtgärder behöver vidtas för att stärka grundvattnets och vattenförsörjningens ställning i jämförelse med andra samhällsintressen. Genomförandet av ramdirektivet för vatten kommer att ha stor betydelse för utvecklingen av grundvattenskyddet och möjligheten att nå miljö kvalitetsmålet. Regeringen avser att uppdra åt Miljöbalkskommittén (M 1999:03) att utreda frågan om att ange vattenförekomster och geologiska formationer som håller sådana som riksintresse enligt miljöbalken. Miljömålsrådet föreslår ytterligare åtgärder som syftar till att nå miljö kvalitetsmålet. Dessa rör bl.a. behovet av ett delmål för enskild vattenförsörjning, utveckling av en miljö kvalitetsnorm för bekämpningsmedel i grundvatten och utredning av konsekvenserna av att råvattenkontroll inte ingår i Livsmedelsverkets föreskrifter om dricksvattenkontroll. Förslagen kommer att behandlas i samband med regeringens redovisning till riksdagen under år 2005 av den fördjupade utvärderingen av miljö målen.

Hav i balans samt levande kust och skärgård

Miljö kvalitetsmålet Hav i balans samt levande kust och skärgård innebär att Västerhavet och Östersjön skall ha en långsiktigt hållbar produktionsförmåga och att den biologiska mångfalden skall bevaras. Kust och skärgård skall ha en hög grad av biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Näringar, rekreation och annat nyttjande av hav, kust och skärgård skall bedrivas så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden skall skyddas mot ingrepp och andra störningar. Åtta delmål anger inriktning och tidsperspektiv i det fortsatta arbetet för att nå miljö kvalitetsmålet. Dessa gäller skydd för kust- och skärgårdsområden, strategi för kulturarv och odlingslandskap, åtgärder för hotade marina arter, minskning av bifångster, anpassning av uttaget av fisk, begränsning av störningar från båttrafiken, minskade utsläpp från fartyg samt åtgärdsprogram enligt ramdirektivet för vatten.

Enligt Miljömålsrådet går arbetet med att bevara skyddsvärda miljöer i havs- och kustmiljön framåt. Enligt rådet är det i allmänhet en långsam process att bilda reservat och fiskefria områden i marin miljö eftersom det är många intressen som behöver konsulteras. Regeringen delar bedömningen att den konsultativa processen är viktig och kan konstatera att få nya reservat har bildats i marin miljö de senaste åren. Regeringen finner det därför angeläget att insatserna från berörda myndigheter och andra aktörer

ökar för att målet skall kunna uppnås, såväl när det gäller inrättande av nya reservat som att identifiera ett lämpligt område där fiske inte skall bedrivas. Miljömålsrådet konstaterar att det har varit svårt att genomföra förändringar i fisket som syftar till att bevara havens långsiktiga produktionsförmåga. Sverige har möjlighet att genomföra regleringar inom det egna territoriet, men för havsfisket krävs att regleringar genomförs av EU och i förhandlingar med nationer utanför EU. Mot bakgrund av den långsamma process som kan råda i internationella sammanhang är rådets bedömning att delmålet om balans mellan uttag och tillgång på fisk i sin helhet inte kan uppnås till år 2008. Regeringen ser principklassningen av Östersjön som särskilt känsligt havsområde som en stor framgång. Nästa viktiga steg är att inom två år återkomma till IMO (International Maritime Organisation) med förslag till skyddsåtgärder som skall gälla i det klassade området.

Med utgångspunkt från bl.a. Havsmiljökommissionens förslag och det pågående arbetet med en europeisk marin strategi har regeringen för avsikt att lägga fram en sammanhållen nationell havsmiljöstrategi under mandatperioden. Regeringen avser också att återkomma till slutsatser om miljökvalitetsmålet och delmålen i samband med regeringens redovisning till riksdagen under år 2005 av den fördjupade utvärderingen av miljömålen.

Myllrande våtmarker

Miljö kvalitetsmålet Myllrande våtmarker innebär att våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet skall bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden. Fem delmål anger inriktning och tidsperspektiv i det fortsatta miljöarbetet för att nå miljö kvalitetsmålet. Dessa gäller utformning av en nationell strategi för skydd och skötsel av våtmarker och sumpskogar, långsiktigt skydd för våtmarker, minskade miljöeffekter av skogsbilvägar över våtmarker, anläggning och återställning av våtmarker samt åtgärdsprogram för hotade arter.

Enligt Miljömålsrådets bedömning bör taktiken i arbetet med att skydda myrmark ökas om delmålet skall nås. Samtidigt pågår ett viktigt arbete för skyddet av våtmarker genom utpekande av Natura 2000-områden. Den nationella våtmarksinventeringen är snart slutförd. Resultatet skall bl.a. ligga till grund för utpekandet av nationellt och internationellt värdefulla områden. Rådet bedömer att 7 500–8 000 hektar våtmarker kommer att ha anlagts eller återställts i odlingslandskapet till år 2010 med nuvarande takt i restaureringsarbetet.

Regeringen har för avsikt att ge Skogsstyrelsen i uppdrag att till den 31 december 2005 redovisa förekomsten av skogsbilvägar som kan påverka våtmarker med höga natur- och kulturmiljövärden.

Jordbruksverket har tagit fram kvalitetskriterier för våtmarkers placering, utformning och skötsel. Syftet är att våtmarkerna skall vara effektiva näringsfällor, främst beträffande kväve, samtidigt som biologisk mångfald gynnas och hänsyn tas till platsens kulturmiljövärden.

Naturvårdsverket tog under år 2003 ett samlat grepp beträffande åtgärdsprogram för hotade arter. Avtal skrevs med olika länsstyrelser om ett drygt tiotal arter med koppling till våtmarker. Miljömålsrådet föreslår i sin rapport att delmålet ges en annan utformning sedan den nuvarande omgången av åtgärdsprogram fullföljts av Naturvårdsverket. Förslaget kommer att behandlas i samband med regeringens redovisning till riksdagen under år 2005 av den fördjupade utvärderingen av miljömålen.

Levande skogar

Miljökvalitetsmålet Levande skogar innebär att skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion skall skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas. Fyra delmål anger inriktning och tidsperspektiv i det fortsatta miljöarbetet för att nå miljökvalitetsmålet. Dessa gäller långsiktigt skydd av skyddsvärd skogsmark, förstärkt biologisk mångfald, skydd för kulturmiljövärden och åtgärdsprogram för hotade arter.

Miljömålsrådet bedömer att miljökvalitetsmålet Levande skogar troligen inte kommer att uppnås i sin helhet till år 2020 även om enskilda delmål bör kunna nås. För biologisk mångfald beror detta enligt rådet främst på att många av de biologiska processer som påverkats negativt av skogsbruket kräver lång tid för att återhämta sig. Påtagliga förbättringar blir troligen inte synliga förrän efter år 2020, även om flera grundförutsättningar för att bevara en biologisk mångfald i skog och mark har förbättrats avsevärt genom att inslagen av död ved, grova träd, lövträd och gammal skog har ökat. En orsak till trögheten i förändringen är att likriktningen och fragmenteringen av det svenska skogslandskapet har pågått under mycket lång tid. Därtill kommer att de åtgärder som nu vidtas för att förbättra situationen ofta får effekter som blir synliga först längre fram. Måluppfyllelsen av delmålet om förstärkt biologisk mångfald är främst beroende av hur skogsskötseln bedrivs. Vilka bestånd som väljs för avverkning och i vilken mån träd som dör tillåts vara kvar i skogen har betydelse. Enligt Miljömålsrådet bör målet om död ved kunna nås utan omfattande insatser. Om nuvarande trender håller i sig bedöms även målet om gammal skog kunna nås. För arealen äldre lövrik skog är situationen dock osäker. Däremot ökar arealen som förnygras med lövskog. Information och rådgivning till skogsägarna är viktiga medel för att delmålet skall nås. Måluppfyllelsen påverkas även av externa faktorer som långväga luftburna föroreningar och beslut om utveckling av skogsråvara för energiändamål.

När det gäller delmålet om långsiktigt skydd av skogsmark har enligt regeringens satsningen på att skydda skogsmark genom naturreservat, biotopskydd och frivilliga insatser de senaste åren varit stor men inte tillräcklig.

För att bevara kulturbärande landskapselement i skogsmark är kännedom om var dessa värden finns av väsentlig betydelse. I nästan alla län pågår inventeringar av forn- och kulturlämningar. Regeringen bedömer att dessa insatser är av stor betydelse för att skogsmarken skall kunna brukas utan att fornlämningar och andra kulturlämningar skadas.

När det gäller åtgärdsprogrammen för skogslevande hotade arter har en noggrann genomgång av vilka hotade arter som har behov av riktade åtgärder gjorts. Ett sextiototal skogslevande arter har bedömts kräva sådana åtgärder, vilket sker inom ramen för ett trettiootal åtgärdsprogram.

Regeringen avser att återkomma med ytterligare slutsatser om miljökvalitetsmål och delmål i samband med regeringens redovisning till riksdagen under år 2005 av den fördjupade utvärderingen av miljömålen.

Ett rikt odlingslandskap

Miljö kvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap innebär att odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion skall skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks. Sex delmål anger inriktning och tidsperspektiv i det fortsatta miljöarbetet för att nå miljö kvalitetsmålet. Delmålen gäller bevarande och skötsel av ängs- och betesmarker, bevarande av småbiotoper i odlingslandskapet, vård av kulturbärande landskapselement, nationellt program för växtgenetiska resurser, åtgärdsprogram för hotade arter samt program för tillvaratagande av lantbrukets kulturhistoriskt värdefulla ekonomibyggnader.

Enligt Miljömålsrådets bedömning har förutsättningarna för att bevara såväl kulturmiljöns värden som olika arter förbättrats, men att jordbruket läggs ned i vissa delar av landet medför svårigheter med att uppnå målet regionalt. Miljömålsrådet anser därför att åtgärder utanför jordbrukspolitiken är nödvändiga.

Det pågår ett fortlöpande arbete med att utvärdera den gemensamma jordbrukspolitikens påverkan och miljöeffekter. Regeringen anser att definitionen av god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden inbegriper årligt bete av betesmarkerna och att hävdkraven på åkermark bör utformas så att miljö kvalitetsmålen Ingen övergödning, Giftfri miljö och Ett rikt odlingslandskap beaktas.

För att öka takten i arbetet med att skydda hotade arter har en prioriteringslista tagits fram över de arter som är i behov av särskilda åtgärder.

Regeringen anser att den nationella bevarandeplanen för odlingslandskapet bör vara vägledande i det övergripande arbetet med att stärka och utveckla landsbygden genom en ökad samordning av insatser inom olika politikområden. Regeringen avser att återkomma med ytterligare slutsatser om miljö kvalitetsmål och delmål i samband med regeringens redovisning till riksdagen under år 2005 av den fördjupade utvärderingen av miljömålen.

Storslagen fjällmiljö

Miljökvalitetsmålet Storslagen fjällmiljö innebär att fjällen skall ha en hög grad av ursprunglighet vad gäller biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Verksamheter i fjällen skall bedrivas med hänsyn till dessa värden och så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden skall skyddas mot ingrepp och andra störningar. Fyra delmål anger inriktning och tidsperspektiv i det fortsatta arbetet för att nå miljökvalitetsmålet. Delmålen gäller begränsning av skador på mark och vegetation, minskning av bullret i fjällen från motordrivna fordon och luftfartyg, skydd av områden med representativa höga natur- och kulturvärden samt åtgärdsprogram för hotade arter.

Enligt Miljömålsrådets rapport finns ännu inga uppgifter om miljötillståndet i fjällen. Det finns därför behov av kunskapsuppbyggnad beträffande vegetation, vattenlevande organismer, förekomst av buller, kulturmiljöer, främmande arter och hotade arter i fjällmiljön. Stora områden i fjällen är redan skyddade som naturreservat eller nationalpark. Däremot är skyddet av miljön under vattenytan begränsat, liksom kunskapen om var representativa höga kulturvärden finns. Miljöersättningen inom Miljö- och landsbygdsprogrammet (LBU) för att bevara värdefulla natur- och kulturmiljöer i renskötselområdet har höjts för att öka möjligheterna att bidra till att uppfylla delmålet.

Inverkan av anläggningar och bebyggelse på mark och vegetation behöver bedömas. Det regionala miljö- och hushållningsprogrammet för fjällen som skall upprättas av länsstyrelserna gemensamt liksom samebyarnas miljöplaner är enligt rådet väsentliga hjälpmedel för att lösa frågorna om markanvändning i fjällen. Enligt Miljömålsrådet är det av väsentlig betydelse att upprätthålla en tillfredsställande miljöövervakning av skador på mark och vegetation samt att renskötseln har tillräckligt bra underlag för att kunna tillgodogöra sig betestillgången utan att skada naturen.

Ett fåtal terrängskotrar i fjällänen beräknas uppfylla högt ställda bullerkrav. Om delmålet för buller från terrängskotrar skall nås måste de befintliga skotrarna bytas ut mot sådana som uppfyller bullerkraven. Enligt rådet behövs starka styrmedel för att påverka utvecklingen, t.ex. ekonomiska styrmedel för att stimulera övergång till tystare fordon. Naturvårdsverkets förslag om ett frivilligt miljöklassystem för snöskotrar bereds för närvarande i Regeringskansliet. Även Luftfartsverkets och Naturvårdsverkets förslag till ändringar i lagstiftningen vad avser flygverksamheten i fjällområdet bereds för närvarande i Regeringskansliet. Syftet med förslaget är att minska bullret i känsliga fjällområden.

Behovet av åtgärdsprogram för hotade arter och habitat är enligt Miljömålsrådet mer omfattande än vad tidigare uppskattningar har visat. För fjällandskapet finns det två pågående åtgärdsprogram för hotade arter som avser fjällräv och järv. Även programmen för varg, björn och lo har stark anknytning till fjällen. Dessutom förbereds åtgärdsprogram för jaktfalk, kungsörn och naturligt fisktomma sjöar. Enligt rådet behövs troligen pro-

gram även för flora, rikkärr och fiskstammar, i första hand röding. Fiskeriverket redovisar att främst fritidsfisket utgör ett hot mot fjällens fisksamhällen. Vattnen i fjällområdet är i många områden negativt påverkade genom vattenregleringar för kraftproduktion. I utbyggda vatten bör fisket regleras så att beståndens naturliga art- och storlekssammansättning bibehålls. I utbyggda vatten bör nya och effektivare former för beståndsvård och beståndsrestaurering utvecklas varvid även utsättning av fisk bör kunna ske. Tidigare utsättningar av s.k. fisknäringdjur har inneburit en spridning av främmande organismer. Effekterna av dessa utsättningar bör klargöras både geografiskt och ekosystemmässigt och en åtgärdsplan för detta problem tas fram.

Regeringen avser att återkomma med slutsatser om miljö kvalitetsmål och delmål i samband med regeringens redovisning till riksdagen under år 2005 av den fördjupade utvärderingen av miljömålen.

God bebyggd miljö

Miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö innebär att städer, tätorter och annan bebyggd miljö skall utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden skall tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar skall lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas. Tio delmål anger inriktning och tidsperspektiv i det fortsatta miljöarbetet för att nå miljö kvalitetsmålet. Delmålen gäller planeringsunderlag, kulturhistoriskt värdefull bebyggelse, buller, uttag av naturgrus, mängden deponerat avfall, avfallsdeponier, energianvändning m.m. i byggnader, inomhusmiljön samt återvinning av matavfall m.m.

För att målet skall kunna nås behövs mer resurser eller omprioriteringar på lokal och regional nivå. Kommunerna är de viktigaste aktörerna för att delmålet om planeringsunderlag skall uppnås. Regeringen bedömer att delmålet kan nås med stöd, råd och vägledning från berörda centrala myndigheter.

Det finns i dag inte någon samlad kunskap om den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen i Sverige. De flesta kommuner har dock någon form av kunskapsunderlag för att identifiera värdefulla bebyggelsemiljöer och byggnader. Arbetet med att bygga upp denna kunskap fortsätter att utvecklas och är en förutsättning för att uppnå delmålet.

Eftersom många kommuner saknar handlingsprogram för åtgärder som syftar till att minska bullerstörningar från det kommunala vägnätet och trafiken ökar blir det enligt rådets bedömning svårt att nå delmålet om buller. Trots att trafikbuller är ett stort problem, särskilt i större tätorter, görs allt oftare avsteg från riktvärdena för buller när nya bostäder byggs.

Beträffande delmålet om uttag av naturgrus anser regeringen att kunskapen om hur stora volymer som återanvänds respektive kan återanvändas måste förbättras. Man måste också ta ställning till vilka material som är

möjliga att återanvända i ett långsiktigt hållbart samhälle. Regeringen gör samma bedömning som Miljömålsrådet i fråga om att det skall vara möjligt att nå målet om uttag på högst 12 miljoner ton naturgrus per år.

Hela delmålet om deponerat avfall blir svårt att nå inom tidsramen enligt regeringens bedömning. Det finns samtidiga trender som missgynnar respektive gynnar delmålet. För att minska deponeringen har flera kraftfulla styrmedel införts, men dessa påverkar enligt rådet inte den totala mängden genererat avfall i någon högre grad. Regeringen bedömer dock att delmålet skall kunna uppnås i tid.

Åtgärder för en effektivare energianvändning redovisas närmare under utgiftsområde 21 Energi.

Regeringen anser, mot bakgrund av att det saknas uppgifter om hur det står till i olika avseenden i byggnadsbeståndet, att det är svårt att bedöma om delmålet för inomhusmiljön kan uppnås. I delmålet ingår för närvarande tre krav om ventilation och radonhalter. Avsikten är att utöka delmålet med ytterligare aspekter av betydelse för inomhusmiljö utifrån det underlag som Byggnadsmiljöutredningen föreslår samt den efterföljande remissbehandlingen.

Underlag tyder på att återvinningen av matavfall kommer att fortsätta öka i hög grad, åtminstone fram till år 2005. Mot den bakgrunden bedömer regeringen att förutsättningarna för att nå delmålet om återvinning av matavfall från hushåll m.m. inte är realistiska, även om det krävs fortsatt utveckling och utbyggnad i hög takt.

Regeringen avser att återkomma med slutsatser om miljö kvalitetsmål och delmål i samband med regeringens redovisning till riksdagen under år 2005 av den fördjupade utvärderingen av miljömålen.

Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har inte haft några invändningar mot årsredovisningarna för Statens strålskyddsinstitut, Statens kärnkraftinspektion, Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande samt Kärnavfallsfondens styrelse. För granskning av årsredovisningarna för Naturvårdsverket och Kemikalieinspektionen har Riksrevisionen däremot lämnat invändningar enligt följande.

Riksrevisionen har granskat Naturvårdsverkets årsredovisning och har invänt mot att Naturvårdsverket har överskridit bemyndiganderamarna för anslaget 34:4 Sanering och återställning av förorenade områden (budgetåret 2004) med 109 miljoner kronor, anslaget 34:5 Miljöforskning (budgetåret 2005) med 3 miljoner kronor och anslaget 34:14 Stöd till klimatinvesteringar (budgetåret 2006) med 225 miljoner kronor. Riksrevisionen bedömer årsredovisningen i övrigt vara i allt väsentligt rättvisande. Under år 2004 kommer Naturvårdsverket att ta fram rutinbeskrivningar för uppföljning och bevakning av samtliga i regleringsbrevet upptagna villkor och bemyndiganden. Vidare kommer Naturvårdsverket att säkerställa att de

personer vars verksamhet är berörd av villkor eller bemyndiganden erhåller erforderlig kompetensutveckling. Regeringen avser att följa upp att åtgärderna vidtas genom en nära dialog med Naturvårdsverket.

Riksrevisionen har granskat Kemikalieinspektionens årsredovisning och har invänt mot att Kemikalieinspektionen inte har gjort en nedskrivning av förbättringsutgift på annans fastighet. En korrekt nedskrivning hade inneburit att Kemikalieinspektionen överskridit sin anslagskredit med 480 000 kr. Orsaken till överskridandet av anslaget är svårigheten att hantera de intäkter och kostnader för riskbedömning av bekämpningsmedel som uppkommer genom de uppdrag som ges av EU. Kemikalieinspektionen kommer att förbättra styrningen av medel och resurser för dessa uppdrag. Regeringen avser följa upp att åtgärderna vidtas genom en nära dialog med Kemikalieinspektionen.

Regeringen har i Årsredovisning för staten år 2002 redovisat sin bedömning av resultatet från Riksrevisionsverkets granskning av Östersjöns miljö, rapport Östersjöns miljö – Riksrevisionsverkets bidrag till internationell granskning (RRV 2001:35). Åtgärder som syftar till att förbättra miljösituationen i Östersjön vidtas kontinuerligt och har fortsatt hög prioritet.

Motionerna

Folkpartiet föreslår i motion 2004/05:MJ369 (fp) yrkande 41 delvis att 10 miljoner kronor anslås till en hållbarhetskommission, som skall utreda vilka systemfel som lägger hinder för ett hållbart samhälle och föreslå åtgärder. Kommissionen bör ha medel till egna utredningar. Det första uppdraget bör vara att ge förslag till hur splittringen i dagens nationella havsmiljöarbete kan överbryggas. Därefter bör hindren för en hållbar utveckling inom kommunikationssektorn studeras. Folkpartiet vill i samma motionsyrkande också avsätta 20 miljoner kronor till ett särskilt Östersjökonto. Kontot skall inledningsvis användas för att förstärka den eftersatta räddningsberedskapen. En övervaknings- och ledningscentral för Östersjön bör snabbt upprättas. Vidare bör Kustbevakningens och Sjöfartsverkets arbete med att knyta samman olika rapporteringssystem få högsta prioritet och ges resurser för att tas i drift när arbetet har avslutats.

För att minska försurningen av sjöar, vattendrag och mark krävs utsläppsminskningar från bl.a. transport- och energisektorer. Den mark som redan är drabbad av försurning måste återställas genom omfattande kalkningsinsatser. För detta ändamål vill Kristdemokraterna i motion 2004/05:MJ498 (kd) inrätta ett nytt anslag för skogsmarkskalkning som uppgår till 30 miljoner kronor (yrkande 48 delvis). Så småningom bör hela den samlade kalkningsinsatsen sammanföras till ett gemensamt anslag, eftersom en strategi med sammanslagen sjö- och skogskalkning kan komma att minska resursbehovet totalt sett.

Centerpartiet föreslår i motion 2004/05:MJ526 (c) att riksdagen beslutar att uppta ett nytt anslag för forskning och utveckling av förnybara drivmedel (yrkande 1). Anslaget bör uppgå till 364 miljoner kronor (yrkande 2 delvis). För att frigöra budgetmedel minskas de föreslagna anslagen för samtliga verk och myndigheter inom utgiftsområdet med 3 %. Kemikalieinspektionen bör dock få oförändrat anslag eftersom arbetet kring EU:s nya kemikalier regler kräver resurser.

I motion 2004/05:MJ201 (c) begärs ett omedelbart stöd till Svensk Glasåtervinning. Staten bör täcka de ökade kostnaderna för glasinsamling som privatinförseln orsakar. Enligt motionären har den ökade privatinförseln orsakat en ekonomisk kris för glasinsamlingen i Sverige. Om ingenting görs riskerar insamlingen att begränsas, med starkt negativ påverkan på miljön och högre kostnader för bl.a. den svenska sophanteringen som följd. Problemet kan lösas bl.a. genom att förpackningsansvaret harmoniseras med Sveriges grannländer, vilket kommer att ta tid. Under tiden bör staten täcka de ökade kostnaderna.

Utskottets ställningstagande

Som regeringen anför är Sverige ett föregångsland i omställningen till ett ekologiskt hållbart samhälle. Genom en aktiv och pådrivande miljöpolitik skall Sverige aktivt bidra till en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling, såväl nationellt som inom EU och globalt. Arbetet med att till nästa generation nå de 15 miljö kvalitetsmål som riksdagen har antagit utgör grunden för den nationella miljöpolitiken. Miljömålsarbetet med dess systematik, delmål, tydligt vägledande åtgärdsstrategier och regelbundna utvärderingar skapar stabilitet och långsiktighet samtidigt som det stimulerar till en pådrivande förnyelse av miljöpolitiken. Målet är ett ekologiskt hållbart Sverige.

Som framgår av propositionen avser regeringen att i den fördjupade utvärderingen av arbetet med att nå miljö kvalitetsmålen, som skall lämnas till riksdagen våren 2005, återkomma med förslag till hur medel och mål bör korrigeras för att målen skall nås. I det sammanhanget kommer regeringen att vidareutveckla och tydliggöra de tre åtgärdsstrategierna i miljömålsarbetet. Dessa är strategin för effektiv energianvändning och transporter, strategin för giftfria och resurssnåla kretslopp samt strategin för hushållning av mark och vatten och en god bebyggd miljö. Vid samma tillfälle avser regeringen att föreslå ett sextonde miljö kvalitetsmål för biologisk mångfald. Riksdagen kommer således att inom en nära framtid få tillfälle att ta ställning till regeringens förslag om miljö kvalitetsmålen och deras delmål i samband med den kommande propositionen.

När det gäller förslaget i motion 2004/05:MJ369 (fp) yrkande 41 delvis om att anslå medel till en hållbarhetskommission vill utskottet erinra om att riksdagen nyligen har avstyrkt motionsyrkanden om att tillsätta en sådan kommission, bl.a. med hänvisning till det pågående arbetet i Regeringskans-

liet med att genomföra den svenska strategin för hållbar utveckling (bet. 2004/05: MJU3, rskr. 2004/05:41). Strategin kommer fortlöpande att följas upp, och regeringen avser att presentera resultatet av nästa revidering under år 2006.

När det gäller motion 2004/05: MJ201 (c) om ökade kostnader för glasin-samling till följd av privatinförseln har utskottet tidigare anfört att utvecklingen av den privata importen noga bör följas och vid behov åtgärdas (bet. 2003/04: MJU4, rskr. 2003/04:13). Utskottet välkomnade regeringens aviserade uppdrag till Jordbruksverket att efter samråd med Naturvårdsverket följa utvecklingen av privatimporten av dryckesförpackningar samt att vid behov lämna förslag till åtgärder för att komma till rätta med de problem som kan uppkomma. Vidare framhölls regeringens avsikt att se över motsvarande situation för glasflaskor. Därutöver anförde utskottet bl.a. att det erfarit att kostnaderna är stora för berörda företag när det gäller hanteringen av dryckesförpackningar som inte omfattas av det svenska pantsystemet som en följd av import. Utskottet förutsatte därvid att regeringen skyndsamt vidtar de åtgärder som erfordras för att förtroendet för retursystemet som helhet inte skall skadas. Enligt utskottets mening är det av stor vikt att regeringen löser frågan så att inte retursystemet försämras, vilket skulle innebära sämre service till konsumenterna.

Riksdagen har den 24 november 2004 fastställt ramen för utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård till 3 994 805 000 kr för år 2005 (bet. 2004/05: FiU1, rskr. 2004/04:47). Utskottet har inget att erinra mot inriktningen av regeringens politik. Mot den bakgrunden och med hänsyn till den av riksdagen antagna ramen för utgiftsområdet avstyrks motionerna 2004/05: MJ369 (fp) yrkande 41 delvis, 2004/05: MJ498 (kd) yrkande 48 delvis, 2004/05: MJ526 (c) yrkandena 1 och 2 samt 2004/05: MJ201 (c). Utskottet har heller inget att erinra mot regeringens redovisning av genomförda insatser och resultatbedömning.

34:1 Naturvårdsverket

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till medelstillelning under anslaget och avstyrker motionsyrkanden (fp, c) om annan medelstillelning.

Propositionen

Anslaget disponeras för Naturvårdsverkets förvaltningskostnader, inräknat verkets kostnader för att administrera den verksamhet som finansieras via sakanslagen.

Naturvårdsverket är central förvaltningsmyndighet på miljöområdet och skall vara pådrivande och samlande i miljöarbetet. Verkets arbete skall syfta till att främja en hållbar utveckling med utgångspunkt i den ekologiska dimensionen. De av riksdagen fastställda miljö kvalitetsmålen och strategierna för att uppnå dessa skall vara vägledande i arbetet. Regeringens bedömning är att Naturvårdsverket uppfyller de mål som ställts och att arbetet med miljö kvalitetsmålen fortskrider i positiv riktning.

Regeringen avser att överföra arbetsuppgifter när det gäller emissioner av avgaser från bilar samt avgaser och buller från arbetsmaskiner och arbetsredskap från Naturvårdsverket till Vägverket. Med anledning av överföringen av verksamheten föreslår regeringen att 1 100 000 kr överförs fr.o.m. år 2005 till utgiftsområde 22 anslag 36:2 Vaghållning och statsbidrag.

Regeringen föreslår att 326 921 000 kr anvisas under anslaget 34:1 Naturvårdsverket för år 2005.

Motionerna

Folkpartiet anför i motion 2004/05: MJ369 (fp) yrkande 41 delvis att Fiske- riverket bör delas i en näringsdel som inkluderas i en nyinrättad myndig- het, Verket för landsbygden och de areella näringarna (LAN), och en del som berör havsmiljön och inkluderas i Naturvårdsverket. Därmed ökas Naturvårdsverkets anslag med 63 058 000 kr i förhållande till regeringens förslag. Detta belopp omfattar även en riktad ökning på 5 miljoner kronor till havsmiljöforskning för år 2005. Enligt Centerpartiets motion 2004/05: MJ526 (c) bör Naturvårdsverkets anslag minskas med 10 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag, till förmån för det nya anslaget för forskning och utveckling av förnybara drivmedel (yrkande 2 delvis).

Utskottets ställningstagande

Som regeringen anför har förutsättningarna för Naturvårdsverket att utöva sin roll förändrats under de senaste åren. Regeringen har därför för avsikt att genomföra en fördjupad prövning av Naturvårdsverkets verksamhet. Prövningen skall bl.a. avse behov av förändringar vad gäller mål och inrikt- ning samt prioriteringar i myndighetens verksamhet.

Utskottet gör samma bedömning som regeringen när det gäller medels- tilldelning under anslaget och avstyrker motionerna 2004/05: MJ369 (fp) yrkande 41 delvis och 2004/05: MJ526 (c) yrkande 2 delvis. Den av riksdagen fastställda ramen för utgiftsområdet medger i övrigt inte någon ytterli- gare förstärkning av anslaget.

I sammanhanget vill utskottet erinra om att verksförordningen (1995:1322) ger regeringen rätt att utfärda föreskrifter för myndigheter under regeringens verksamhetsområde. Det ankommer alltså på regeringen att i instruktioner ange de uppgifter som den anser lämpligen bör ankomma på myndigheterna.

34:2 Miljöövervakning m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om medelstilldelning.
Utskottet tillstyrker även regeringens förslag om bemyndigande.

Propositionen

Anslaget disponeras för uppföljning och rapportering av miljökvalitetsmålen, miljöövervakning, bidrag till vissa ideella organisationer, bidrag till projektet Swedish Water House vid Stockholm International Water Institute (SIWI) samt för Aktiebolaget Svenska Miljöstyrningsrådets arbete med miljökrav vid offentlig upphandling. Till och med år 2004 disponeras anslaget för bilavgasverksamhet. Regeringen föreslår att medel för denna verksamhet överförs till Vägverket fr.o.m. år 2005. Medlen till uppföljning och rapportering av miljökvalitetsmålen samt miljöövervakning fördelas av Miljömålsrådet vid Naturvårdsverket. Rådet fattar beslut om den nationella miljöövervakningens inriktning samt fördelar medel till viss regional miljöövervakning. En del av anslaget används också för internationellt miljöövervakningsarbete och arbete med internationell rapportering till följd av EG-direktiv och andra internationella åtaganden.

För att skapa goda förutsättningar för planering, upphandling och genomförande av miljöövervakningen föreslår regeringen att den bemyndigas att under år 2005 ingå ekonomiska förpliktelser, som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 40 miljoner kronor under år 2006, högst 13 miljoner kronor under år 2007 och högst 7 miljoner kronor under år 2008.

Från och med den 1 januari 2005 överförs verksamheten för hållbarhetskontroller för bilar från Naturvårdsverket till Vägverket. Regeringen föreslår därför att 16 miljoner kronor överförs fr.o.m. år 2005 till utgiftsområde 22 anslaget 36:2 Vaghållning och statsbidrag för att finansiera hållbarhetskontroller.

Regeringen föreslår att 222 994 000 kr anvisas under anslaget 34:2 Miljöövervakning m.m. för år 2005.

Utskottets ställningstagande

Som regeringen anför har miljöövervakningen en betydelsefull roll när det gäller att ta fram kunskap om miljön som kan användas som underlag för att driva miljöarbetet framåt. En ändamålsenlig övervakning är också en förutsättning för effektiv uppföljning av miljökvalitetsmålen. Utskottet gör samma bedömning som regeringen i fråga om att miljöövervakningen bör ges fortsatt hög prioritet. Utskottet tillstyrker därmed regeringens förslag till medelstilldelning och förslaget till bemyndigande.

34:3 Åtgärder för biologisk mångfald

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker motionsyrkanden om minskad medelstildelning i förhållande till regeringens förslag (m, kd, c) och om prioriteringar inom anslaget (c, mp). Vidare avstyrks ett antal yrkanden om naturvård och skogsskydd (s, kd, c, mp). Utskottet tillstyrker även regeringens förslag om bemyndigande.

Propositionen

Anslaget disponeras för insatser för bevarande och restaurering av värdefulla naturmiljöer och biologisk mångfald med särskild inriktning på frågor om områdesskydd, artbevarande, naturvårds- och fastighetsförvaltning, viltförvaltning samt kalkning av sjöar och vattendrag enligt bidragsbestämmelserna som regleras i förordningen (1982:840) om statsbidrag till kalkning av sjöar och vattendrag. Anslaget används för ersättningar enligt 31 kap. miljöbalken (1998:808) såvitt avser Naturvårdsverkets ansvarsområde, kostnader för förvärv för statens räkning av värdefulla naturområden för biologisk mångfald och friluftsliv, statsbidrag till kommuner och kommunala stiftelser för skydd och förvaltning av värdefulla naturområden, kostnader för artbevarandeåtgärder och förvaltning av skyddade områden, kostnader för utredning, förhandling och värdering i samband med säkerställande av från naturvårdssynpunkt värdefulla naturområden samt kostnader för arbete med EG:s ramdirektiv för vatten.

Regeringen föreslår att den bemyndigas att under år 2005 ingå ekonomiska förpliktelser i samband med förvärv av eller intrångsersättning i från naturvårdssynpunkt värdefulla naturområden som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter om högst 120 miljoner kronor under år 2006.

Genomförandet av EG:s ramdirektiv för vatten kommer att bidra till arbetet med att bevara den biologiska mångfalden och uppnå miljö kvalitetsmålen. Berörda myndigheters kostnader för arbetet med genomförandet av ramdirektivet beräknas uppgå till 50 miljoner kronor per år fr.o.m. år 2005.

Regeringen föreslår att 1 691 197 000 kr anvisas under anslaget 34:3 Åtgärder för biologisk mångfald för år 2005.

Motionerna

Moderaterna anför i motion 2004/05: MJ474 (m) yrkande 2 delvis att anslaget bör minskas med 890 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Motionärerna är kritiska dels till omfattningen av de statliga markinköpen, dels till omfattningen av de stora markavsättningar som görs där ägandet inte övergår till staten. Avsättningarnas påverkan på t.ex. virkesförsköringen bör analyseras. Vidare riktas kritik mot modellen för marksköt-

sel, som innebär att den tidigare markägaren skall sköta den nuvarande ägarens mark. I stället borde avtal om skötsel slutas direkt med nuvarande ägare. De anvisade medlen bör enligt motionärerna omfördelas så att skötseln blir bättre än i dag. I motion 2004/05: MJ498 (kd) yrkande 48 delvis föreslår Kristdemokraterna att anslaget minskas med 650 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag. Länsstyrelserna har under perioden 1999–2003 inte hunnit bilda naturreservat i den takt som områden köpts eller intrångsersättning avtalats. Motionärerna föreslår därför en långsammare takt i avsättningen av mark och ett ökat inslag av naturvårdsavtal för att bevara nyckelbiotoper i skogsmark. Vidare måste naturvårdsåtgärderna stämmas av mot konsekvenserna för skogsbrukets produktionsmål. Centerpartiet anser i motion 2004/05: MJ526 (c) yrkande 2 delvis att anslaget bör minskas med 150 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Enligt motionärerna bör medlen för inköp av skogsmark minskas. En annan modell för bevarande av skyddsvärd skogsmark förordas, t.ex. naturvårdsavtal. Enligt motion 2004/05: MJ369 (fp) yrkande 41 delvis bör delar av regeringens ökning av anslaget användas dels till en förstärkning av kalkningsanslagen med ytterligare 10 miljoner kronor, dels till att säkra skyddet av rödlistade arter på grund av de förändringar som den nya jordbrukspolitiken kan orsaka. Vidare anförs att för lite resurser läggs på inventeringar av havsmiljön och bildande av marina reservat. En omprioritering behövs.

Motion 2004/05: MJ411 (c) yrkande 1 tar upp behovet och värdet av en integrerad mark- och vattenkalkning. Kalkning högt upp i vattensystemet avgiftar stora delar av ekosystemet såsom marken, markvattnet och alla de mindre vattendrag och sjöar som inte kan kalkas med dagens metoder. Det innebär också att dagens kalkningsinsatser direkt i större sjöar och vattendrag kan reduceras och avslutas tidigare. Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen, länsstyrelser och kommuner bör därför utforma integrerad mark- och ytvattenkalkning av kroniskt försurade nederbördsområden. I yrkande 2 framhålls att det tar 5–10 år innan effekterna börjar märkas i de större sjöar och vattendrag som ingår i dagens kalkningsprogram. Dessutom är många sjöar och vattendrag fortfarande okalkade. Anslaget till ytvattenkalkning bör därför ökas från dagens 228 miljoner kronor till 250 miljoner kronor år 2005. Enligt Miljöpartiets motion 2004/05: MJ386 (mp) yrkande 1 behövs en ny fördelningsprioritering av kalkningsanslaget som på bästa sätt bidrar till att uppnå miljömålen. Fördelningen av kalkningsanslaget sker fortfarande till viss del efter historiska nivåer snarare än aktuellt nedfall och försurningsläge. För att nå miljömålet Bara naturlig försurning krävs en förändrad prioritering. Större regional variation och möjlighet till skogsmarkskalkning borde göra kalkningen effektivare. Fördelningen bör ge länsstyrelserna incitament att vara effektiva och återhållsamma snarare än att försöka maximera utdelningen. Naturvårdsverket bör därför fortsatt utreda hur fördelningen kan bli mer kostnadseffektiv.

Enligt motion 2004/05:MJ288 (c) bör en större andel av anslaget användas till tecknande av långsiktiga skötselavtal, enligt modellen naturvårdsavtal, med markägarna. Skötselavtal innebär att man inte kommer i konflikt med äganderätten, och markägaren får betalt för att producera naturvärden i stället för virkesvärde. I motion 2004/05:MJ498 (kd) yrkande 35 framhålls att frivillig avsättning av skogsmark är viktig för att upprätthålla levande skogar. De statliga ersättningsmedlen bör i högre grad prioriteras till naturvårdsavtal. Om stora områden skall undantas från traditionellt skogsbruk bör detta i första hand ske på statens mark så att den privata äganderätten bevaras och skogsägarens utkomstmöjligheter inte försämras. Vidare måste myndigheterna använda sig av statens mark för markbyten. I motion 2004/05:MJ434 (mp) yrkande 2 framhålls vikten av att miljömål för skogen regionaliseras och genomförs i hela Sverige. Enligt motionären bör ett sådant synsätt också avspeglas i medelstillelning och styrning från Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen. Ett län som behöver mycket pengar ett år, för skydd av ett stort område eller ett ovanligt dyrt objekt, skall kunna få extra medel utan att det omöjliggör annat skyddsarbete. Motionären framhåller även behovet av medel till skötsel av naturreservat. Reservatsinstrumentet innebär ett starkt skydd och har många fördelar, framför allt långsiktigheten. I takt med att arealerna skyddad natur ökar, ökar också behovet av skötsel och tillsyn. Naturreservatsbildning och skötsel är en viktig del av skogsskyddet som bör prioriteras även i fortsättningen (yrkande 27). I yrkande 28 begärs att regeringen utvärderar och följer de olika skogsskyddsinstrumenten vad gäller kostnadseffektivitet och kvalitet samt möjlighet till omfördelning mellan olika skyddsformer. Vidare begärs att regeringen låter utreda vilka medel som skall användas för skötsel av biotopskyddsområden. Motionären anser att biotopskydd är bra för att bevara mindre skogsområden med höga naturvärden. I de fall skötsel behövs för att skydda naturvärden i ett biotopskyddsområde är det oklart vilka medel som skall användas. Det bör därför klargöras (yrkande 31).

I motion 2004/05:MJ273 (kd) framhålls behovet av att påskynda inventering och administration vid reservatsbildningen hos länsstyrelserna. Betydande medel avsätts till markinköp men alldeles för lite till att inventera och analysera om de områden som föreslagits för reservatsbildning har så stora värden att de bör köpas in. Detta innebär att markägare får vänta länge på besked om marken är aktuell för reservatsbildning eller om den kan användas för produktionsskog. Enligt motionären bör den enskilda markägaren och den viktiga skogsnäringen inte i onödan drabbas av samhällets miljömålsarbete. Motsvarande ståndpunkter förs fram i motion 2004/05:MJ511 (s) yrkande 1. För att att skynda på handläggningen vid reservatsbildning av skyddsvärd skogsmark föreslår motionärerna att en väsentligt utökad andel av anslaget för inköp av skogsmark används för detta ändamål (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

Skyddet av biologisk mångfald är en av hörnstenarna i svensk miljöpolitik. Den biologiska mångfalden är en förutsättning för ekosystemens fortlevnad och varaktigt liv på jorden. Strävan efter att säkerställa ett gott liv också för kommande generationer kräver att samhället förvaltar naturen så att den biologiska mångfalden bevaras.

Enligt regeringens proposition får högst 10 miljoner kronor av anslaget användas för markkalkning i enlighet med Skogsstyrelsens program. Det innebär att Skogsvårdsorganisationens arbete med att motverka de negativa konsekvenserna av försurning kan återupptas. Utskottet har inhämtat att Skogsvårdsorganisationens arbete med kalkning har varit nedlagt under det senaste året. Dessförinnan har ett försöksprogram pågått under 13 års tid. Inom programmet har Skogsstyrelsen tillsammans med skogsvårdsstyrelserna i västra och södra Sverige, länsstyrelser, kommuner och skogsägare utvecklat metoder för att lösa problemen med försurad skogsmark och försurade sjöar och vattendrag. Enligt Skogsstyrelsen är en förutsättning för att miljömålen skall kunna nås att betydande delar av avrinningsområdena behandlas. Om bara större sjöar och våtmarker kalkas kan försurningen bara dämpas tillfälligt och inga långsiktiga effekter uppnås.

Som framgår av propositionen har satsningen på att skydda skogsmark genom naturreservat, biotopskydd och frivilliga insatser de senaste åren varit stor men inte tillräcklig. De medel för skydd och skötsel för att bevara biologisk mångfald som har funnits till Naturvårdsverkets disposition har under perioden 1999–2003 ökat kraftigt. Det innebär att också arbetet med att långsiktigt skydda mark såsom naturreservat har ökat starkt i omfattning under perioden. Länsstyrelsernas administrativa kapacitet har förstärkts från ca 25 årsarbetskrafter år 1997 till ca 75 årsarbetskrafter år 2002. Även skogsvårdsorganisationen har genom biotopskyddsanslaget möjlighet att skydda mindre mark- och vattenområden som biotopskyddsområden. Dessa medel används också för att finansiera naturvårdsavtal. Utskottet konstaterar också att regeringen under utgiftsområde 23 föreslår att anslaget 41:2 tillförs 60,5 miljoner kronor per år för skogsvårdsorganisationens kostnader för biotopskydd och naturvårdsavtal. När det gäller målet om en ökad areal biotopskyddsområden och naturvårdsavtal har utskottet nyligen anförts att former och metoder för skyddsarbetet, liksom den naturvårdande skötseln och tillsynen av biotoperna, måste utvecklas ytterligare för att kvaliteten hos dessa skyddsformer skall kunna säkras långsiktigt. Riksdagen har nyligen gjort ett uttalande om att en större andel av avsättningarna bör ske genom frivilliga åtaganden och att skyddsformen naturvårdsavtal bör utnyttjas i betydligt större utsträckning än i dag (bet. 2004/05: MJU3 s. 113 respektive res. 89, rskr. 2004/05:41). Som framgår av propositionen är omfattningen av de frivilliga avsättningarna avsevärd. Redan år 2002 var en areal på ca 990 000 hektar skogsmark frivilligt undantagen från skogsbruket i s.k. hänsynsområden. Det är samma storleksordning som arealen för den skog som har ett formellt skydd inom nationalparker, naturreservat

och biotopskyddsområden. Utskottet gör samma bedömning som regeringen när det gäller att skogsägarnas egna insatser blir allt viktigare för att de miljö- och skogspolitiska målen skall kunna uppnås. Informationen om bl.a. det biologiska innehållet och värdet för naturvärden i dessa frivilligt avsatta områden behöver förbättras. Frågan om kvaliteten på frivilligt avsatta områden ingår i det uppdrag som har lämnats till utredningen om en utvärdering och översyn av skogspolitiken (dir. 2004:70). Utredaren skall även redovisa dels en bedömning av kostnaderna för att sköta såväl natur- som kulturbetingade värden, dels förslag till former för sådan skötsel. Vidare skall utredaren belysa vilka eventuella ytterligare åtgärder som krävs inom den svenska skogssektorn för att 2010-målet om att hejda utarmningen av biologisk mångfald skall kunna uppfyllas. Uppdraget skall redovisas senast den 31 december 2005.

Som framgår av myndigheternas regleringsbrev för budgetåret 2004 skall Naturvårdsverket tillsammans med Skogsstyrelsen ta fram en gemensam fördjupad strategi för arbetet med områdesskydd (naturresevat och biotopskyddsområden) och naturvårdsavtal för särskilt värdefulla naturområden på skogsmark. En kostnadseffektiv måluppfyllelse av miljökvalitetsmålet Levande skogar, delmål 1 Långsiktigt skydd av skogsmark, skall utgöra utgångspunkt för uppdraget. Strategin skall bl.a. belysa frågor som geografisk fördelning inom landet (län/regioner) och fördelning på olika skogsnaturtyper. Naturtypsindelningen bör i huvuddrag vara densamma som avses användas i basinventeringen över skyddade områden. Vidare gäller att områdesskydd och naturvårdsavtal på skogsmark skall ses i ett landskapssammanhang. Det innebär att beröringspunkter med kompletterande bevarandensatser i skogslandskapet, t.ex. frivilliga avsättningar inom ramen för ekologisk landskapsplanering, gröna skogsbruksplaner och kommunala naturvårdsinsatser bör uppmärksammas. Arbetet skall utföras efter samråd med och underlag från länsstyrelser och skogsvårdsstyrelser. Uppdraget skall redovisas till regeringen senast den 1 juni 2005.

Som regeringen har aviserat kommer frågorna att behandlas vidare i samband med regeringens redovisning till riksdagen under år 2005 av den fördjupade utvärderingen av miljömålen. Vid samma tillfälle avser regeringen att behandla förslaget om ett sextonde miljökvalitetsmål för biologisk mångfald.

Utskottet finner regeringens bedömning av medelsbehovet under anslaget väl avvägd och tillstyrker förslaget. Med det anförda och i avvaktan på den kommande propositionen om miljökvalitetsmålen föreslår utskottet att motionerna 2004/05: MJ273 (kd), 2004/05: MJ288 (c), 2004/05: MJ386 (mp) yrkande 1, 2004/05: MJ411 (c) yrkandena 1 och 2, 2004/05: MJ434 (mp) yrkandena 2, 27, 28 och 31, 2004/05: MJ474 (m) yrkande 2 delvis, 2004/05: MJ498 (kd) yrkandena 35 och 48 delvis, 2004/05: MJ511 (s) yrkandena 1 och 2 samt 2004/05: MJ526 (c) yrkande 2 delvis avstyrks. Utskottet tillstyrker även regeringens förslag till bemyndigande.

34:4 Sanering och återställning av förorenade områden

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till medelstilledelning under anslaget och avstyrker ett antal motionsyrkanden (m, kd, c) om medelstilledelningen samt ett yrkande (kd) om att inrätta ett saneringsteknologiskt institut. Vidare avstyrks tre motionsyrkanden (c) om statligt finansieringsansvar. Utskottet tillstyrker även regeringens förslag om bemyndigande.

Propositionen

Anslaget disponeras för inventeringar, undersökningar och åtgärder för att sanera och efterbehandla förorenade områden samt för framtagande av underlag för prioriteringar av framtida sanerings- och återställningsinsatser i landet. Anslaget får användas till att åtgärda från risksynpunkt särskilt angelägna saneringsobjekt samt till akuta saneringsinsatser. För att bidra till ett lägre utgiftstryck på statsbudgeten fanns år 2003 en utgiftsbegränsning på anslaget. Därmed fanns vid utgången av året ett stort anslagssparande.

För att skapa goda förutsättningar för planering, upphandling och genomförande av efterbehandlingsprojekt föreslår regeringen att den bemyndigas att under år 2005 ingå ekonomiska förpliktelser i samband med genomförande av saneringsinsatser som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 250 miljoner kronor under år 2006, högst 250 miljoner kronor under år 2007 och högst 100 miljoner kronor under år 2008.

För att bidra till finansieringen av arbetet med en ny kemikalielagstiftning (REACH) överförs 4 miljoner kronor till anslaget 34:6 Kemikalieinspektionen för år 2005. För att förstärka det internationella miljösamarbetet inom UNEP och IAEA överförs 7 miljoner kronor fr.o.m. år 2005 till anslaget 34:7 Internationellt miljösamarbete.

Regeringen föreslår att 543 850 000 kr anvisas under anslaget 34:4 Sanering och återställning av förorenade områden för år 2005.

Motionerna

Moderaterna framhåller i motion 2004/05:MJ474 (m) att behovet av att återställa förorenad mark är stort men i huvudsak inte akut. Sanering är en långsiktig åtgärd som måste vägas mot andra angelägna uppgifter. Prioriteringarna bör grundas på vetenskapliga riskbedömningar av saneringsobjekten. Anslaget bör därför minskas med 312 850 000 kr i förhållande till regeringens förslag (yrkande 2 delvis). Enligt Kristdemokraternas motion 2004/05:MJ498 (kd) yrkande 48 delvis bör sanering av förorenade områden prioriteras och anslaget tillföras ytterligare 50 miljoner kronor. Anslaget bör i förekommande fall även användas till sanering av radioaktivt kontaminerade områden. I yrkande 18 framhålls att ett saneringsteknolo-

giskt institut bör inrättas med finansiering under anslaget. För att minska kostnaderna för sanering av förorenade områden behöver saneringsteknologin utvecklas. Forskning bör bedrivas bl.a. kring giftnedbrytande bakterier och andra nya saneringsmetoder. I motion 2003/04:MJ60 (c) yrkande 1 anförs att nivån på anslaget långsiktigt måste vara så hög att miljö kvalitetsmålet är möjligt att nå. Motionärerna hänvisar till regeringens bedömning att samtliga förorenade områden kommer att vara identifierade till år 2005. Målet om åtgärder, dvs. att 100 saneringsprojekt skall ha påbörjats och 50 avslutats, kommer dock med stor sannolikhet inte att nås. Detta beror enligt motionärerna framför allt på att resurserna till marksanering har minskat avsevärt de senaste åren. Att anslaget har varierat kraftigt från år till år har vidare medfört att många länsstyrelser uppfattar bidragen som kortsiktiga och opålitliga.

I motion 2003/04:MJ474 (c) yrkande 17 begär Centerpartiet att staten går före och sanerar de förorenade markområden som statliga verksamheter har orsakat. Enligt miljöbalken är det i första hand förorenaren, dvs. verksamhetsutövaren, som skall ansvara för saneringen av förorenad mark. Länsstyrelserna har rapporterat om ca 400 förorenade områden med statlig verksamhet involverad. Det gäller bl.a. försvarets anläggningar, gruvområden och deponier. Staten har således genom sin verksamhetsutövning ett mycket stort ansvar för att miljöbalkens intentioner skall infrias. Liknande synpunkter anförs i motion 2004/05:MJ212 (c). Motionären anser att staten bör ta sitt fulla ansvar för återställning och skydd av Kvarntorpsområdet i Kumla. Området är ett av landets mest miljöbelastade industriområden. Då statliga bolag bedrivit verksamheten i området bör fullt ekonomiskt ansvar utkrävas av staten för erforderligt arbete med återställning och skydd. Motion 2004/05:MJ357 (c) tar upp frågan om statligt finansieringsansvar för efterbehandlingen av gruvavfall från Falu gruva m.m. Enligt motionären är det angeläget att statliga medel ställs till förfogande för att lösa problem som har orsakats av gångna tiders verksamhet. Den statliga finansieringen bör kunna uppgå till 100 %.

Utskottets ställningstagande

Som anförs i propositionen är de medel som regeringen avsätter för arbete med sanering och efterbehandling av förorenade områden viktiga för att målet skall nås. Utskottet konstaterar att arbetet fortskrider i positiv riktning. Sedan i början av 1990-talet har ett systematiskt inventeringsarbete bedrivits. Samtliga län genomför nu i större omfattning inventeringar och undersökningar av förorenade områden. Utskottet anser i likhet med regeringen att det är viktigt att det långsiktiga arbetet med att åtgärda förorenade områden fortsätter med oförminskad styrka. Med en insats på en miljard kronor per år, varav drygt hälften utgörs av statliga medel, kommer huvuddelen av miljöbelastningen från förorenade områden att kunna åtgärdas till omkring år 2050 genom att samtliga 1 500 objekt i den högsta

riskklassen åtgärdas. Som aviseras i propositionen avser regeringen att återkomma med förslag till nya delmål för efterbehandling av förorenade områden för åren 2005–2010 i samband med regeringens redovisning till riksdagen under år 2005 av den fördjupade utvärderingen av miljömålen.

När det gäller urvalet av vilka objekt som skall åtgärdas, framgår det av regeringens resultatskrivelse (skr. 2003/04:141) att en bedömning görs av de risker som de förorenade områdena innebär för människa och miljö. Enligt den s.k. MIFO-metoden delas objekten in i fyra riskklasser där klass 1 innebär den högsta risken. Varje länsstyrelse redovisar i samband med sitt årliga regionala program de 30 mest angelägna objekten i respektive län. Riskklassningen av objekt ligger sedan till grund för länsstyrelsernas och Naturvårdsverkets val och prioritering av objekt för åtgärder.

Utskottet finner regeringens förslag om medelstilldelning under anslaget väl avvägt. Motionerna 2003/04:MJ60 (c) yrkande 1, 2003/04:MJ474 (c) yrkande 17, 2004/05:MJ212 (c), 2004/05:MJ357 (c), 2004/05:MJ474 (m) yrkande 2 delvis och 2004/05:MJ498 (kd) yrkandena 18 och 48 delvis avstyrks därmed. Utskottet tillstyrker även regeringens förslag till bemyndigande.

34:5 Miljöforskning

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till medelstilldelning och avstyrker motionsyrkanden om att ytterligare förstärka anslaget (kd, c). Utskottet tillstyrker även regeringens förslag om bemyndigande.

Propositionen

Anslaget skall främst finansiera forskning till stöd för Naturvårdsverkets arbete, t.ex. forsknings- och utvecklingsverksamhet som utgör underlag för att nå miljökvalitetsmålen, forskning med anknytning till miljöbalken samt underlag för internationellt förhandlingsarbete. Anslaget skall också finansiera statens andel av den med näringslivet samfinansierade forskningen vid IVL Svenska Miljöinstitutet AB.

För att skapa goda förutsättningar för planering, upphandling och genomförande av forskningsprojekt föreslår regeringen att den bemyndigas att under år 2005 ingå ekonomiska förpliktelser i samband med planering, upphandling och genomförande av forskningsprojekt som inklusive tidigare åtagande innebär utgifter på högst 60 miljoner kronor under år 2006, högst 40 miljoner kronor under år 2007 och högst 30 miljoner kronor under år 2008.

Regeringen föreslår att 85 227 000 kr anvisas under anslaget 34:5 Miljöforskning för år 2005.

Motionerna

Kristdemokraterna föreslår i motion 2004/05:MJ498 (kd) yrkande 48 delvis att anslaget förstärks med ytterligare 30 miljoner kronor. Enligt motionärerna får universiteten för låga basanslag. Anslagen bör vara stora nog att finansiera den långsiktiga forskningen, dit uppföljningen av miljömålen hör. Vidare anförs att ytterligare medel behövs till forskning kring trafikens utsläpp och alternativa drivmedel för att utveckla renare drivmedel och därigenom bidra till renare luft i städerna. Naturvårdsverket bör få ansvaret för att i samarbete med andra myndigheter och aktörer inleda ett forskningsprogram som syftar till att göra Sverige till en förebild för ett hållbart samhälle där huvuddelen av fordonen drivs med alternativa bränslen. Ett sådant forskningsprogram lyfts även fram i motion 2004/05:T461 (kd) yrkande 6. Motionärerna föreslår en årlig satsning på 30 miljoner kronor för ändamålet. Enligt Centerpartiets motion 2004/05:MJ526 (c) bör forskningsanslaget tillföras ytterligare 10 miljoner kronor. Anslaget bör bl.a. användas för att ta fram en heltäckande forsknings- och åtgärdsplan för Östersjöns miljö (yrkande 2 delvis).

Utskottets ställningstagande

Utskottet har ingen annan uppfattning än motionärerna i motion 2004/05:MJ498 (kd) om betydelsen av miljöforskning och att även långsiktig forskning kan få stabil finansiering. Utskottet finner regeringens förslag till medelstildelning under anslaget väl avvägt. Den av riksdagen fastställda ramen för utgiftsområdet medger i övrigt inte någon ytterligare förstärkning av anslaget. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2004/05:MJ498 (kd) yrkande 48 delvis, 2004/05:MJ526 (c) yrkande 2 delvis och 2004/05:T461 (kd) yrkande 6. Vidare tillstyrker utskottet regeringens förslag till bemyndigande.

34:6 Kemikalieinspektionen

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till medelstildelning.

Propositionen

Kemikalieinspektionen är central förvaltningsmyndighet för ärenden om hälso- och miljörisker med kemiska produkter och biotekniska organismer. Anslaget disponeras för myndighetens verksamhet när det gäller tillsyn och vägledning, riskbedömning, riskbegränsning för allmänkemikalier samt riskbegränsning för bekämpningsmedel.

Kemikalieinspektionens verksamhet utgår från de mål och riktlinjer för kemikaliepolitiken som anges i propositionen Svenska miljömål – miljöpolitik för ett hållbart Sverige (prop. 1997/98:145, bet. 1998/99:MJU6, rskr. 1998/99:183) och i propositionen Kemikaliestrategi för Giftfri miljö (prop. 2000/01:65, bet. 2000/01:MJU15, rskr. 2000/01:269). Sedan november 2001 är Kemikalieinspektionen ansvarig myndighet för miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö. Verksamheten styrs också av bestämmelserna i miljöbalken och dess följdlagstiftning.

Under hösten 2003 lämnade EG-kommissionen ett förslag till ny kemikalielagstiftning (REACH). Förslaget behandlas för närvarande i rådet. För att svensk kemikaliepolitik skall få genomslag i EU-arbetet behöver Kemikalieinspektionen göra betydande insatser i arbetet med interimstrategin och i tekniska arbetsgrupper. I början av år 2004 lämnade Statskontoret sin rapport om en översyn av Kemikalieinspektionen till regeringen. Regeringen bedömer mot bakgrund av Statskontorets rapport att en tillfällig satsning på förhandlingsarbetet kring REACH är motiverad under år 2005. Regeringen föreslår därför att 4 miljoner kronor överförs för år 2005 från anslaget 34:4 Sanering och återställning av förorenade områden för finansiering av detta arbete.

Regeringen föreslår att 111 920 000 kr anvisas under anslaget 34:6 Kemikalieinspektionen för år 2005.

Utskottets ställningstagande

Som framgår av propositionen arbetar Kemikalieinspektionen för att minska riskerna för skador på människa och miljö från kemiska ämnen i kemiska produkter och andra varor samt biotekniska organismer. Arbetet bedrivs i hög grad internationellt och framför allt inom EU. Utskottet gör samma bedömning som regeringen i fråga om att myndigheten uppfyller de mål som regeringen har fastställt och att verksamheten fungerar väl. Utskottet tillstyrker därmed regeringens förslag till medelstilldelning.

34:7 Internationellt miljösamarbete

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till medelstilldelning och avstyrker ett motionsyrkande (fp) om att ytterligare förstärka anslaget.

Propositionen

Anslaget disponeras för medlemsavgifter och stöd till internationella organisationer samt för internationellt samarbete. Samarbetet avser såväl internationella miljökonventioner och avtal som miljöfrågor i FN-systemet och EU-samarbetet samt i organisationer som OECD, Baltic 21, Barentsrådet, Nordiska ministerrådet och Arktiska rådet. Vidare disponeras anslaget för bilateralt miljösamarbete, Sveriges årliga bidrag till FN:s miljöfond, vilken utgör kärnan i UNEP:s finansiering, samt för olika aktiviteter inom FN:s miljöprogram (UNEP). Dessutom disponeras anslaget för kostnader för deltagande i internationellt samarbete på kärnenergiområdet, dvs. Sveriges reguljära medlemsavgift i Internationella Atomenergiorganet (IAEA), bidraget till IAEA:s Technical Assistance and Cooperation Fund samt kostnader i samband med övrigt internationellt kärnsäkerhetssamarbete.

För att finansiera ökade kostnader för Sveriges deltagande i FN:s miljöprogram UNEP, inklusive ökade kostnader för olika aktiviteter inom UNEP, samt ökade kostnader för medlemsavgiften till Internationella Atomenergiorganet, IAEA, överförs 7 miljoner kronor från anslaget 34:4 Saneering och återställning av förorenade områden fr.o.m. år 2005.

Regeringen föreslår att 73 434 000 kr anvisas under anslaget 34:7 Internationellt miljösamarbete för år 2005.

Motionen

Folkpartiet föreslår i motion 2004/05:MJ369 (fp) att anslaget förstärks med ytterligare 5 miljoner kronor. Samarbete med länder i närområdet lyfts särskilt fram i motionen (yrkande 41 delvis).

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens uppfattning att ett aktivt deltagande i det internationella samarbetet ökar möjligheterna för Sverige att påverka eller få till stånd miljöbeslut och överenskommelser så att gränsöverskridande utsläpp och miljöförstöring minskar och de svenska miljömålen kan uppnås.

Utskottet, som inte gör någon annan bedömning än regeringen av det beräknade medelsbehovet för anslaget, tillstyrker förslaget. Det i motion 2004/05:MJ369 (fp) yrkande 41 delvis framförda yrkandet om en höjning av anslaget ryms inte inom den av riksdagen fastställda ramen för utgiftsområdet. Utskottet avstyrker motionen i berörd del.

34:8 Stockholms internationella miljöinstitut

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till medelstildelning.

Propositionen

Anslaget disponeras för statens stöd till Stockholms internationella miljöinstitut (SEI). SEI är ett internationellt inriktat forskningsinstitut som arbetar med policyrelaterade frågor inom områdena miljö och hållbar utveckling. SEI:s huvudsakliga uppgifter är att stödja beslutsfattande inom dessa områden. Det sker genom att man initierar och genomför analyser samt informerar om utvärdering och utveckling av miljöteknik, miljö och utvecklingspolicy samt relaterad miljöstyrning och strategier för en hållbar utveckling på nationell, regional och global nivå. Institutet bedriver tillämpad forskning inom områdena klimat, energi, luftföroreningar, ozon, mark och vattenresurser, urbana miljöer, risk- och sårbarhetsanalyser och strategiska miljöstudier.

Regeringen föreslår att 12 miljoner kronor anvisas under anslaget 34:8 Stockholms internationella miljöinstitut för år 2005.

Utskottets ställningstagande

Utskottet gör samma bedömning som regeringen när det gäller att SEI:s arbete med policyrelaterade frågor inom områdena miljö och hållbar utveckling är betydelsefulla för miljöarbetet. Regeringens förslag till medelstildelning tillstyrks.

34:9 Statens strålskyddsinstitut

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till medelstildelning och avstyrker ett motionsyrkande (c) om att minska anslaget i förhållande till regeringens förslag. Utskottet tillstyrker även regeringens förslag om bemyndigande.

Propositionen

Statens strålskyddsinstitut (SSI) är central myndighet med ansvar för tillsyn av joniserande och icke-joniserande strålning samt beredskap mot kärntekniska olyckor och radioaktivt nedfall. SSI är ansvarig myndighet för

miljökvalitetsmålet Säker strålmiljö. Anslaget disponeras för SSI:s verksamhet avseende tillsyn, beredskap, miljöövervakning och forskning. Som stöd för sin tillsynsutövning och för beredskapsarbetet mot radioaktiva nedfall finansierar SSI grundläggande och tillsynsrelaterad strålskyddsforskning.

För att skapa goda förutsättningar för planering och genomförande av strålskyddsforskning är det nödvändigt att kunna fatta beslut som medför utfästelser om utgifter för kommande år. Regeringen föreslår därför att den bemyndigas att under år 2005 ingå ekonomiska förpliktelser i samband med strålskyddsforskning som, inklusive tidigare åtaganden, innebär utgifter på högst 5 miljoner kronor under år 2006 och högst 5 miljoner kronor under år 2007.

För kostnader i samband med arkivering av SSI:s arkivhandlingar vid Riksarkivet och landsarkiven överförs 15 000 kr till utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid anslaget 28:21 Riksarkivet och landsarkiven.

Regeringen föreslår att 106 333 000 kr anvisas under anslaget 34:9 Statens strålskyddsinstitut för år 2005.

Motionen

Enligt motion 2004/05:MJ526 (c) bör anslaget minskas med 3 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag, för att frigöra budgetmedel till det nya anslaget för forskning och utveckling av förnybara drivmedel (yrkande 2 delvis).

Utskottets ställningstagande

Utskottet gör samma bedömning som regeringen när det gäller att SSI uppfyller de mål som ställts och att myndigheten kan verka för ett fortsatt gott strålskydd i samhället. Utskottet tillstyrker regeringens förslag till medelstildelning och avstyrker motion 2004/05:MJ526 (c) yrkande 2 delvis. Vidare tillstyrks regeringens förslag om bemyndigande.

34:10 Statens kärnkraftinspektion: Förvaltningskostnader och 34:11 Statens kärnkraftinspektion: Kärnsäkerhetsforskning

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till medelstillelse under anslagen och avstyrker ett motionsyrkande (c) om att minska anslaget 34:10 i förhållande till regeringens förslag. Utskottet tillstyrker även regeringens förslag till bemyndigande under anslaget 34:11.

Propositionen

34:10 Statens kärnkraftinspektion: Förvaltningskostnader

Statens kärnkraftinspektion (SKI) är central myndighet med ansvar för tillsyn av säkerheten och det fysiska skyddet vid kärntekniska anläggningar, säkerheten för kärnavfallet samt icke-spridningsfrågor. Anslaget disponeras för SKI:s verksamhet när det gäller tillsyn och förvaltning. Det anslagssparande som har uppkommit beror till största delen på vakanser som har varit svåra att tillsätta. SKI kommer enligt regeringen att under de närmaste åren få en ökande arbetsbelastning på grund av ansökningar om effekthöjningar, moderniseringar och andra tillståndsprövningar.

Regeringen föreslår att 96 811 000 kr anvisas under anslaget 34:10 Statens kärnkraftinspektion: Förvaltningskostnader för år 2005.

34:11 Statens kärnkraftinspektion: Kärnsäkerhetsforskning

SKI har även i uppdrag att finansiera forskningsverksamhet inom sitt verksamhetsområde för att stödja tillsynsverksamheten. Anslaget disponeras för SKI:s kostnader för kärnsäkerhetsforskning.

För att förutsättningarna för planering och genomförande av kärnsäkerhetsforskning skall fungera tillfredsställande är det nödvändigt att kunna fatta beslut som medför utfästelser om utgifter för kommande år. Regeringen föreslår därför att den bemyndigas att under år 2005 ingå ekonomiska förpliktelser i samband med kärnsäkerhetsforskning som inklusive tidigare åtaganden medför utgifter på högst 20 miljoner kronor under år 2006 och högst 18 miljoner kronor under år 2007.

Regeringen föreslår att 72 728 000 kr anvisas under anslaget 34:11 Statens kärnkraftinspektion: Kärnsäkerhetsforskning för år 2005.

Motionen

Centerpartiet förordar i motion 2004/05:MJ526 (c) att anslaget 34:10 minskas med 3 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag, till förmån för det nya anslaget för forskning och utveckling av förnybara drivmedel (yrkande 2 delvis).

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens uppfattning att verksamheten vid Statens kärnkraftinspektion bedöms fungera väl och att de av regeringen fastställda verksamhetsmålen i stort är uppfyllda. SKI bedöms även fortsättningsvis ha goda förutsättningar att genom sitt tillsynsarbete verka för en hög säkerhet och skydd av hälsa och miljö. Som regeringen anför har den forskning som SKI finansierar stor betydelse för utvecklingen av tillsynsarbetet på myndigheten och säkerheten vid de kärntekniska anläggningarna. Den är också ett viktigt led i den nationella kompetensförsörjningen på området.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till medelstildelning under anslagen och avstyrker motion 2004/05:MJ526 (c) yrkande 2 delvis. Utskottet tillstyrker även regeringens förslag till bemyndigande under anslaget 34:11.

34:12 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till medelstildelning och avstyrker ett antal motionsyrkanden (m, fp, kd, c) om att minska anslaget i förhållande till regeringens förslag.

Propositionen

Anslaget disponeras av Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) för uppgifter som är nödvändiga för att tillgodose samhällets behov av prognoser, varningar och beredskap samt för att utveckla den kompetens som SMHI bygger upp i denna verksamhet. Anslaget används också för att betala Sveriges medlemsavgifter i de internationella organisationerna EUMETSAT (det europeiska satellitsamarbetet), ECMWF (det europeiska centret för medellånga prognoser) och WMO (världsmeteorologiska organisationen).

Den totala kostnaden för Sveriges medverkan i EUMETSAT beräknas till mellan 60 och 70 miljoner kronor per år för den närmaste tioårsperioden. På senare år har avgiften till EUMETSAT-programmet ökat. Kostnaden bedöms dock minska något efter hand. Regeringen föreslår därför en förstärkning av anslaget med 40 miljoner kronor per år fr.o.m. år 2005.

För kostnader i samband med arkivering av SMHI:s arkivhandlingar vid Riksarkivet och landsarkiven överförs 1 000 kr till utgiftsområde 17 Kultur, medier trossamfund och fritid anslaget 28:21 Riksarkivet och landsarkiven.

Regeringen föreslår att 259 998 000 kr anvisas under anslaget 34:12 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut för år 2005.

Motionerna

Folkpartiet framhåller i motion 2004/05: MJ369 (fp) yrkande 41 delvis att anslaget bör minska med 25 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Motionärerna anser att en effektivisering av SMHI är nödvändig och att en ökad inkomstfinansiering av verksamheten bör eftersträvas. Det är oacceptabelt att uppdragsverksamheten går med förlust. Moderaterna föreslår i motion 2004/05: MJ474 (m) yrkande 2 delvis att anslaget minskas med 20 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag. Enligt motionärerna bör det prövas om inte fler uppgifter kan avgiftsbeläggas. Även Kristdemokraterna föreslår i motion 2004/05: MJ498 (kd) en anslagsminskning med 20 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag (yrkande 48 delvis). Centerpartiet anser i motion 2004/05: MJ526 (c) att anslaget bör minskas med 8 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag, för att frigöra budgetmedel till det nya anslaget för forskning och utveckling av förnybara drivmedel (yrkande 2 delvis).

Utskottets ställningstagande

Som framgår av propositionen finansieras SMHI:s uppdragsverksamhet och affärsverksamhet med avgifter. Uppdragsverksamheten sker inom ramen för SMHI:s myndighetsansvar men bekostas med full kostnadstäckning av andra myndigheter. Bland annat utför institutet kontroll av vattenhushållning och översvämningsskarteringar åt Statens räddningsverk samt miljöövervakningsuppdrag för Naturvårdsverket. Affärsverksamheten bedrivs på kommersiella villkor på en helt eller delvis konkurrensutsatt marknad.

Utskottet gör samma bedömning som regeringen i fråga om att verksamheten vid SMHI fungerar väl och att myndigheten uppfyller de av regeringen fastställda målen. Utskottet finner inte skäl för någon annan medelstillelning än den regeringen har föreslagit och avstyrker därmed motionerna 2004/05: MJ369 (fp) yrkande 41 delvis, 2004/05: MJ474 (m) yrkande 2 delvis, 2004/05: MJ498 (kd) yrkande 48 delvis och 2004/05: MJ526 (c) yrkande 2 delvis.

34:13 Stöd till klimatinvesteringar

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till medelstildelning och avstyrker motionsyrkanden (m, fp, kd) om annan medelstildelning. Vidare tillstyrker utskottet regeringens förslag om bemyndigande och avstyrker ett motionsyrkande (m) om att inte medge att regeringen ingår ekonomiska förpliktelser under anslaget.

Propositionen

Anslaget disponeras för stöd till klimatinvesteringar. Av anslaget får högst 25,9 miljoner kronor användas till administration, information och utvärdering. EG-kommissionens statsstödsprövning av förordningen (2003:262) om statliga bidrag till klimatinvesteringsprogram har försenat programmet. Därtill fanns under år 2003 en utgiftsbegränsning på anslaget för att bidra till ett lägre utgiftstryck i staten. Detta har lett till att ett stort anslagssparande har uppstått.

Med anledning av den positiva effekt som stödet till klimatinvesteringar har medfört vad gäller initiativ till projekt och investeringar som kan leda till minskade utsläpp av växthusgaser anser regeringen att det är angeläget att stödet fortsätter och att ambitionsnivån ökar. Regeringen föreslår att den bemyndigas att under år 2005 besluta om stöd till klimatinvesteringar som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter om högst 500 miljoner kronor under perioden 2006–2010.

Regeringen föreslår att 50 miljoner kronor anvisas under anslaget 34:13 Stöd till klimatinvesteringar för år 2005.

Motionerna

Folkpartiet anser i motion 2004/05:MJ369 (fp) yrkande 41 delvis att anslaget bör minskas med 50 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Kritik riktas mot att regeringen väljer kortsiktiga satsningar i form av klimatinvesteringspengar (KLIMP) i stället för att ta tag i de strukturella problemen inom energisektorn. Vidare invänder motionärerna mot att det anslagssparande som har gjorts under åren 2003 och 2004 får användas under år 2005. Anslaget bör dras in och nya åtaganden inte tillåtas för år 2005, vilket motsvarar en ytterligare besparing på 300 miljoner kronor. Moderaterna föreslår i motion 2004/05:MJ474 (m) att riksdagen beslutar att inte medge att regeringen ingår ekonomiska förpliktelser under anslaget (yrkande 1). Motionärerna delar inte regeringens positiva omdömen om effekterna av programmet. Målet är otydligt och effekten av eventuella åtgärder omöjlig att verifiera. Investeringar bör alltid ske på marknadsmässiga grunder. Anslaget bör därför avskaffas (yrkande 2 delvis). Kristdemo-

kraterna anser i motion 2004/05:MJ498 (kd) att anslaget bör tillföras ytterligare 50 miljoner kronor. Motionärerna framhåller att det svåraste miljöproblemet är klimatförändringarna och att bidragen därför bör öka (yrkande 48 delvis).

Utskottets ställningstagande

Utskottet gör samma bedömning som regeringen när det gäller att stödet till klimatinvesteringar är viktigt för att driva klimatpolitiken framåt, bidra till att öka takten i den ekologiska omställningen i samhället och minska utsläppen av växthusgaser.

Utskottet gör ingen annan bedömning än regeringen när det gäller medelstillsättning under anslaget och avstyrker därför motionerna 2004/05:MJ369 (fp) yrkande 41 delvis, 2004/05:MJ474 (m) yrkande 2 delvis och 2004/05:MJ498 (kd) yrkande 48 delvis. Vidare tillstyrker utskottet regeringens förslag till bemyndigande och avstyrker därmed motion 2004/05: MJ474 (m) yrkande 1.

Politikområde Forskningspolitik under utgiftsområde 20

26:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader och

26:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om medelstillsättning under anslagen och avstyrker ett motionsyrkande (fp) om att ytterligare förstärka anslaget 26:2. Utskottet tillstyrker även regeringens förslag till bemyndigande under anslaget 26:2.

Propositionen

26:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader

Anslaget disponeras av Forskningsrådet för areella näringar och samhällsbyggande (Formas) för myndighetens förvaltningskostnader.

Regeringen anser att Formas har befast sin ställning som Sveriges forskningsråd för ekologiskt hållbar utveckling. Samarbetet med andra forskningsorganisationer har utvecklats och det internationella samarbetet är omfattande. Regeringens bedömning är att verksamheten vid Formas fungerar väl och att måluppfyllelsen är god.

Regeringen föreslår att 42 206 000 kr anvisas under anslaget 26:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader för år 2005.

26:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning

Rådets viktigaste ansvarsområden är miljöforskning, forskning om de areella näringarna, forskning om samhällsbyggande samt forskning för en ekologiskt hållbar utveckling.

Anslaget disponeras för stöd till forskning och forskningsinformation inom områdena miljö och samhällsbyggande samt projektrelaterade kostnader i anslutning till sådan forskning såsom utvärderingar, beredningsarbete, konferenser, vissa resor och seminarier samt informationsinsatser. För forskning om de areella näringarna finns inom utgiftsområde 23 anslaget 26:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning.

För att underlätta planering, upphandling och genomförande av forskningsprojekt föreslår regeringen att den bemyndigas att under anslaget ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 235 miljoner kronor under år 2006, högst 210 miljoner kronor under år 2007 och högst 115 miljoner kronor under perioden 2008–2010.

Stiftelsen Byggdok har under åren 2001–2004 fått statligt stöd från anslaget 26:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning. Stiftelsen har nu avvecklats och Byggdoks bibliotek och databaser har överförts till Kungl. Tekniska högskolan.

För att kunna driva och förvalta bibliotek och databaser föreslår regeringen att 750 000 kr överförs till utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning anslaget 25:37 Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och forskarutbildning fr.o.m. 2005. För kostnader i samband med arkivering av Formas arkivhandlingar vid Riksarkivet och landsarkiven överförs 110 000 kr till utgiftsområde 17 Kultur, medier trossamfund och fritid anslaget 28:21 Riksarkivet och landsarkiven fr.o.m. år 2005.

Regeringen föreslår att anslaget 26:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning för år 2005 uppgår till 299 186 000 kr.

Motionen

Folkpartiet framhåller i motion 2004/05:MJ369 (fp) yrkande 41 delvis att anslaget 26:2 bör förstärkas med ytterligare 30 miljoner kronor. Av detta belopp bör 10 miljoner kronor satsas på forskning om alternativa bränslen för trafiken och 20 miljoner kronor anslås till byggforskning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet instämmer i regeringens uppfattning att en långsiktig satsning på forskning är av avgörande betydelse för att nå de internationella målen från toppmötet i Johannesburg om hållbar utveckling samt de nationella miljö-kvalitetsmålen. Formas finansiering av forskning bidrar aktivt till att dessa mål kan nås.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till medelstilldelning under anslagen och avstyrker motionen i berörd del. Den i motion 2004/05:MJ369 (fp) yrkande 41 delvis föreslagna höjningen av anslaget 26:2 ryms i övrigt inte inom den av riksdagen fastställda ramen för utgiftsområdet. Utskottet tillstyrker även regeringens förslag till bemyndigande under anslaget 26:2.

Sanering och återställning av förorenade områden – resultatredovisning

Utskottets förslag i korthet

Utskottet anser att resultatskrivelsen utgör ett bra komplement till budgetpropositionen genom att den ger fördjupad information om resursfördelningen och visar hur resultaten svarar mot uppställda mål. Utskottet föreslår att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna. Utskottet avstyrker ett motionsyrkande (c) om nya delmål under miljökvalitetsmålet Giftfri miljö med hänvisning till att regeringen avser att återkomma med förslag till nya delmål våren 2005. Vidare avstyrks ett motionsyrkande (c) om förklarad tillståndsprövning med hänvisning till den proposition som regeringen väntas lägga fram i början av år 2005. Ett motionsyrkande (kd) om att avskaffa av den s.k. 10-procentsregeln för sanering av förorenade områden avstyrks med hänvisning till att en rapport i ärendet bereds inom Regeringskansliet.

Jämför reservationerna 1 (fp, kd, c), 2 (c) och 3 (kd).

Skrivelsen

Skrivelsen utgör ett komplement till budgetpropositionen för år 2005 i fråga om redovisningen av resurser och uppnådda resultat för verksamheten Sanering och återställning av förorenade områden under utgiftsområde 20 anslag 34:4. Syftet är att ge en mer ingående redogörelse än vad som vanligen kan innefattas i resultatredovisningen i budgetpropositionen genom att ge riksdagen fördjupad information om resursfördelningen och utfallet beträffande efterbehandlingsverksamheten. Redovisningen har också som syfte att visa hur resultaten svarar mot uppställda mål. Den tidsperiod som har valts vid redovisningen av uppnådda resultat är åren 1999–2003.

Efterbehandlingsarbetet befinner sig i en starkt expansiv fas. Strategin har sedan anslaget skapades år 1999 varit att bygga upp en effektiv organisation med ökad kunskap. En faktor som främjar arbetet med efterbehandling av förorenade områden är att miljö kvalitetsmålen är väl kommunicerade till såväl regional som lokal nivå. Dessutom har kompetens byggts upp såväl vid länsstyrelserna som i många kommuner. Det underlag som har byggts upp genom de regionala inventeringarna utnyttjas i ökande grad i den fysiska planeringen. Detta leder till att åtgärder vidtas och att framtida sanering inte hindras genom att områden bebyggs. Dessa positiva effekter kommer att kvarstå under lång tid. Av länsstyrelsernas redovisningar i de regionala programmen för efterbehandling framgår att insatserna för att få till stånd utredningar och åtgärder med stöd av miljöbalkens bestämmelser har ökat, vilket regeringen bedömer som positivt. Sammanfattningsvis är efterbehandling av förorenade områden ett långsiktigt arbete där kunskap spelar en viktig roll. Det finns behov av teknikutveckling och en samordning av kunskaperna på området, vilket Naturvårdsverket har uppmärksammat genom att till skapa kunskapsprogrammet Hållbar sanering.

Erfarenheterna hittills har visat att efterbehandling av förorenade områden är en komplicerad, tidskrävande och kostsam verksamhet som i allmänhet innefattar projekt av högre svårighetsgrad än traditionell bygg- och anläggningsverksamhet. Med den kunskap som har utvecklats de senaste åren kan det förefalla osäkert om det är möjligt att inom en generation åtgärda alla områden som innebär mycket stor eller stor risk. Med en finansiering om ca en halv miljard kronor per år bedöms systemet i dag ha kapacitet att hantera inventeringarna, dvs. att utreda ca 100 objekt och genomföra ca 15 objekt varje år. Det innebär att det skulle ta drygt 45 år att åtgärda de ca 750 objekt som bedöms tillhöra riskklass 1 och där det inte går att finna någon ansvarig.

Motionerna

I motion 2003/04: MJ60 (c) framhålls att miljömålet, som är kopplat till ett antal objekt i stället för miljönytta eller riskreduktionen, är svårt att omsätta regionalt och lokalt. Större miljönytta skulle sannolikt nås om man i stället fokuserade på ett område där spridningsrisken är störst och mest akut. Vid

inrättandet av nya delmål under miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö bör därför fokus vara på miljönyttan och den riskreduktion som en efterbehandlingsåtgärd medför (yrkande 2). I yrkande 3 framhålls vikten av att Miljöbalkskommitténs förslag om en förenklad tillståndsprocess för miljöfarlig verksamhet snarast verkställs. Skälet är att sanering av förorenade områden skall kunna påbörjas snabbare. Eftersom behandlingsanläggningar ofta klassas som miljöfarlig verksamhet krävs det tillstånd innan verksamheten får bedrivas. Efter miljöbalkens införande har det varit stor belastning på länsstyrelserna, vilket har resulterat i att anläggningar ibland har fått vänta mycket länge på tillstånd. Det är därför enligt motionärerna angeläget att förslaget om en förenklad tillståndsprocess snarast blir verklighet.

I motion 2004/05:MJ498 (kd) yrkande 19 framförs krav på att den s.k. 10-procentsregeln för sanering av förorenade områden avskaffas. 10 % av totalkostnaden för efterbehandlingsprojekt skall i dag finansieras av den kommunala huvudmannen. I praktiken förhandlas det kommunala bidraget ofta ned, men regeln uppfattas ändå ofta som en negativ bieffekt av det kommunala huvudmannaskapet och ett hinder i systemet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att syftet med regeringens skrivelse, att ge en mer ingående redogörelse än vad som vanligen kan innefattas i resultatredovisningen i budgetpropositionen, är uppfyllt. Sammanfattningsvis ger skrivelsen riksdagen ett bra underlag för att bedöma om utnyttjandet av resurserna och de uppnådda resultaten överensstämmer med de för politikområdet utställda målen. Utskottet föreslår att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna.

Som framgår av budgetpropositionen för år 2005 måste arbetet med förorenade områden prioriteras till rätt objekt, utföras med lämplig ambitionsnivå och organiseras så effektivt som möjligt för att bidra till att miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö nås inom rimlig tid och till acceptabel kostnad. En utgångspunkt måste, med tanke på det stora antalet förorenade områden, kostnaderna och tidsaspekten, vara att endast de förorenade områden som innebär stora risker kommer att kunna efterbehandlas. Det finns ännu endast ett fåtal slutförda större projekt finansierade inom anslaget att utvärdera. Det saknas därför också i stor utsträckning redovisade analyser av kostnadseffektiviteten för efterbehandling. Utskottet gör samma bedömning som regeringen när det gäller att analyser bör göras av arbetet med förorenade områden, bl.a. beträffande positiva och negativa samhällsekonomiska konsekvenser. Med det anförda och i avvaktan på regeringens kommande förslag till nya delmål för efterbehandling av förorenade områden föreslår utskottet att motion 2003/04:MJ60 (c) yrkande 2 lämnas utan att riksdagen gör något särskilt uttalande i frågan.

Beträffande motion 2003/04:MJ60 (c) yrkande 3 om en förenklad tillståndsprocess för miljöfarlig verksamhet vill utskottet hänvisa till den proposition om en effektivare miljöprövning som väntas läggas fram i januari 2005. Motionsyrkandet bör därför lämnas utan någon ytterligare åtgärd av riksdagen.

Som framgår av skrivelsen är en faktor som påverkar möjligheten att nå miljö kvalitetsmålet svårigheten att hitta villiga huvudmän för genomförande av efterbehandlingsprojekt med huvudsakligen statlig finansiering. Naturvårdsverket menar att många kommuner anser sig sakna tillräcklig kompetens och resurser för att bära de kostnader saneringen för med sig eftersom statsbidrag lämnas med högst 90 % av kostnaden i enlighet med bidragsförordningen (SFS 2004:100). I rapporten Vägskalet för bostadsbristen har Länsstyrelsen i Stockholms län lämnat förslag till förändringar i bidragsförordningen för förorenade områden i syfte att stimulera bostadsbyggande. Rapporten bereds för närvarande i Regeringskansliet. Utskottet anser mot bakgrund av det anförda att motion 2004/05:MJ498 (kd) yrkande 19 bör lämnas utan vidare åtgärd.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

- 1. Miljökvalitetsmålet Giftfri miljö, punkt 2 (fp, kd, c)**
av Sven Gunnar Persson (kd), Anita Brodén (fp), Marie Wahlgren (fp) och Claes Västerteg (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om miljökvalitetsmålet Giftfri miljö. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04: MJ60 yrkande 2.

Ställningstagande

De erfarenheter och kunskaper som har vunnits under de senaste åren visar att miljömålet, som är kopplat till antalet objekt i stället för miljönyttan eller riskreduktionen, är svårt att omsätta regionalt och lokalt. Risken är att rätt prioriteringar inte görs ur miljösynpunkt när fokus ligger på att vidta åtgärder på ett visst antal platser. Större miljönytta skulle sannolikt nås om man i stället fokuserade på ett område där spridningsrisken är störst och mest akut. Vi anser att vid inrättandet av nya delmål under miljökvalitetsmålet Giftfri miljö bör fokus vara på miljönyttan och den riskreduktion som en efterbehandlingsåtgärd medför. Detta bör ges regeringen till känna.

- 2. Förenklad tillståndprocess, punkt 3 (c)**
av Claes Västerteg (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om en förenklad tillståndprocess för miljöfarlig verksamhet. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04: MJ60 yrkande 3.

Ställningstagande

Förutom att det finns brist på ekonomiska resurser för att åtgärda förorenade områden har det även funnits en begränsning när det gäller behandlingsanläggningar. Eftersom anläggningarna ofta klassas som miljöfarlig verksamhet enligt miljöbalken krävs det tillstånd innan verksamheten får bedrivas. Efter miljöbalkens införande har det varit stor belastning på länsstyrelserna för tillståndsgivning, vilket har resulterat i att anläggningar i vissa fall har fått vänta upp till sju år på tillstånd. Centerpartiet sätter stor tilltro till Miljöbalkskommitténs förslag om en förenklad tillståndprocess för miljöfarlig verksamhet. Det är angeläget att förslaget så snart som möjligt blir en realitet för att sanering av förorenade områden skall kunna påbörjas snabbare. Detta bör ges regeringen till känna.

3. 10-procentsregeln för sanering av förorenade områden, punkt 4 (kd)

av Sven Gunnar Persson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om den s.k. 10-procentsregeln för sanering av förorenade områden. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05: MJ498 yrkande 19.

Ställningstagande

10 % av totalkostnaden för ett efterbehandlingsprojekt skall i dag finansieras av den kommunala huvudmannen. I praktiken förhandlas det kommunala bidraget ofta ned, men regeln uppfattas ändå ofta av kommunerna som en negativ bieffekt av det kommunala huvudmannaskapet och ett hinder i systemet. Därför föreslår Kristdemokraterna att denna s.k. 10-procentsregel avskaffas. Detta bör ges regeringen till känna.

Särskilda yttranden

1. Anslag inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård, punkt 1 (m)

Catharina Elmsäter-Svärd (m), Lars Lindblad (m) och Bengt-Anders Johansson (m) anför:

En riksdagsmajoritet bestående av socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister beslutade den 24 november att fastställa ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i den statliga budgeten och en beräkning av statens inkomster avseende år 2005. Samtidigt fastställdes utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för åren 2005 och 2006.

Moderaterna har i partimotion 2004/05:Fi231 En politik för arbete och i kommittémotioner förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Våra förslag syftar till att bryta bidragsberoende och utanförskap, ge fler medborgare makt över den egna vardagen samt trygga goda statsfinanser och en långsiktig finansiering av välfärden. Vi vill satsa på offentliga kärnverksamheter som sjukvård, rättstrygghet och skola i stället för på bidragssystemen. Vi föreslår en växling från subventioner och bidrag till omfattande skattesänkningar för alla, främst låg- och medelinkomsttagare. Samtidigt värnar vi de människor som är i störst behov av gemensamma insatser och som har små eller inga möjligheter att påverka sin egen situation. Vi slår också fast att det allmänna skall tillföras resurser för att på ett tillfredsställande sätt kunna genomföra de uppgifter som måste vara gemensamma.

När riksdagens majoritet genom rambeslutet valt en annan inriktning av politiken deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagsfördelningen inom utgiftsområde 20. I det följande redovisar vi vilken fördelning på anslagen inom utgiftsområdet som vi förordade i vår anslagsmotion 2004/05: MJ474.

Anslaget 34:3 Åtgärder för biologisk mångfald används huvudsakligen till markinköp för naturvårdsändamål, medan medel för skötsel av marken är väsentligt mindre. Därmed upprepas misstaget från 1980-talet då tillräckliga medel för att sköta naturvårdsmark inte anslogs. Vi är kritiska till omfattningen av de statliga markinköpen och till omfattningen av de stora markavsättningar som görs där ägandet inte övergår till staten. Avsättningsarnas påverkan på t.ex. virkesförsörjningen bör analyseras. Vi är också kritiska till den nuvarande modellen för markskötsel. Av naturliga skäl är tidigare markägare inte intresserade av att sköta någon annans mark. I många fall förloras därför just det värde som avsågs skyddas. I stället borde avtal om skötsel träffas med nuvarande ägare där denne får ersättning för sitt arbete. På så sätt säkerställs skötseln utan att marken behöver övergå i statens ägo. Anslaget 34:3 kan därför minskas med 890 miljoner kronor. Av

de medel vi anvisar till anslaget 34:3 vill vi se en omfördelning så att skötseln av hittillsvarande objekt blir bättre än i dag. Medlen skall också användas för ersättning i samband med tecknande av skötselkontrakt enligt ovan. När detta inte går måste staten som ny ägare ha tillräckligt med resurser för att sköta sina åtaganden.

Behovet av att återställa förorenad mark är stort men i huvudsak inte akut. Sanering är en långsiktig åtgärd som måste vägas mot andra angelägna uppgifter. Nödvändiga prioriteringar bör grundas på vetenskapliga riskbedömningar av saneringsobjekten. Anslaget 34:4 kan därför minskas med 312 850 000 kr.

Medel till SMHI anslås numera under detta utgiftsområde. SMHI har förutom vissa myndighetsuppgifter också en omfattande affärsverksamhet. Därtill är en del uppgifter uppdragsfinansierade. Enligt vår mening bör det prövas om inte fler uppgifter kan avgiftsbeläggas. Anslaget bör därför minskas med 20 miljoner kronor.

Medel som har anslagits under 34:14 Stöd till klimatinvesteringar har gått till kommunala projekt. Vi kan inte dela regeringens positiva omdömen om effekterna av programmet. Målet är otydligt och effekten av eventuella åtgärder omöjlig att verifiera. Investeringar bör alltid ske på marknadsmässiga grunder. I Sverige finns det lång erfarenhet av statligt stödda investeringar som utan tillskott av ytterligare offentliga medel har visat sig ha kort livslängd. Statliga bidrag har ingivit falska förhoppningar och varit slöseri med skattemedel. Det gäller i hög grad dessa medel. Anslaget bör därför avskaffas. Självfallet borde regeringen inte heller bemyndigas att ingå ekonomiska förpliktelser under anslaget.

2. Anslag inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård, punkt 1 (fp)

Anita Brodén (fp) och Marie Wahlgren (fp) anför:

Folkpartiet liberalerna har i parti- och kommittémotioner förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Det är en politik för arbete och tillväxt. Folkpartiets förslag till utgiftsramar för utgiftsområde 20 har avslagits i budgetprocessens första steg. Då vårt budgetförslag är en helhet är det inte meningsfullt att delta i fördelningen på anslag inom utgiftsområdet. I det följande redovisas i sammanfattning vårt budgetförslag för utgiftsområde 20.

Folkpartiet har under flera år föreslagit en hållbarhetskommission. Den skall ha i uppdrag att utreda vilka systemfel som lägger hinder för ett hållbart samhälle och att föreslå åtgärder. Kommissionen bör ha medel för egna utredningar, och Folkpartiet föreslår därför ett nytt konto för hållbarhetskommissionen med 10 miljoner kronor år 2005. Det första uppdraget bör

vara att ge förslag till hur splittringen i dagens nationella havsmiljöarbete kan överbryggas. Därefter bör hindren för en hållbar utveckling inom kommunikationssektorn studeras.

Östersjön är hotad och ytterligare satsningar behövs. Folkpartiet föreslår därför att 20 miljoner kronor avsätts på ett särskilt östersjökonto. Inledningsvis skall dessa medel användas för att förstärka den eftersatta räddningsberedskapen. En övervaknings- och ledningscentral för Östersjön, med de nya möjligheter till trafikrapportering och övervakning som finns, bör snabbt upprättas. Dessutom bör Kustbevakningens och Sjöfartsverkets arbete med att knyta samman dagens olika rapporteringssystem (Sjöbasis) få högsta prioritet och resurser för att tas i drift när arbetet har avslutats.

Folkpartiet anser att ett verk för landsbygden och de areella näringarna, LAN, bör inrättas. I LAN skall alla frågor som hör till näringsdelen av jord, skog, fiske och landsbygdsutveckling ingå. Vi anser att det första steget kan tas redan till årsskiftet 2004/05. Detta steg skulle vara en delning av Fiske- riverket i en näringsdel som inkluderas i det nya verket för LAN och en del som berör havsmiljön och inkluderas i Naturvårdsverket. Därför ökas Naturvårdsverkets driftsbudget med 63 058 000 kr. Detta inkluderar en långsiktig ökning av medel till havsmiljöforskning med en riktad ökning på 5 miljoner kronor år 2005 jämfört med regeringens förslag. Sammanslagningen bör dessutom ge administrativa vinster, vilket i så fall skall användas för ytterligare förstärkning av den operativa verksamheten.

Folkpartiet föreslår att delar av den ökning på kontot biologisk mångfald som regeringen gör skall fördelas på en ökning av anslagen till kalkning med ytterligare 10 miljoner kronor, på vetenskapliga grunder fördelat mellan skogs- och sjökalkning. Dessutom bör särskilda medel avsättas för att säkra skyddet av rödlistade arter på grund av de förändringar som den nya jordbrukspolitiken kan orsaka. Detta stöd kan med fördel samordnas på länsstyrelsenivå med miljöstöden i LBU-programmen, men skall fördelas strikt ur miljösynpunkt. Vidare läggs för litet resurser på inventeringar av havsmiljön och att bilda marina reservat. En omprioritering behövs enligt vår mening för att åtgärda detta.

Det internationella samarbetet kring miljöfrågor är mycket viktigt och även om regeringen aviserar en viss ökning av detta konto vill Folkpartiet att detta arbete förstärks ytterligare med 5 miljoner kronor, framför allt för samarbete med länder i närområdet.

Folkpartiet vill se en effektivisering av SMHI. Framför allt bör en ökad inkomstfinansiering av verksamheten eftersträvas. Det är oroande och oacceptabelt att uppdragsverksamheten går med förlust. Anslaget 34:12 bör minskas med 25 miljoner kronor.

Vår tids största miljöutmaning är att komma till rätta med utsläppen av klimatgaser. Folkpartiet är kritiskt till att regeringen väljer kortsiktiga satsningar i form av klimatinvesteringspengar, KLIMP, i stället för att ta tag i de strukturella problemen inom energisektorn. Satsningen gynnar snarare de kommuner som har blivit duktiga på att söka medel än miljön. Folkpartiet

invänder också mot att det anslagssparande vad avser KLIMP som gjordes under åren 2003 och 2004 får användas under år 2005. Vi anser att anslaget i stället bör dras in och nya åtaganden under år 2005 inte tillåtas, vilket motsvarar en ytterligare besparing på 300 miljoner kronor.

En av de viktigaste frågorna är att åstadkomma ett skifte till alternativa bränslen för trafiken. Därför vill Folkpartiet se en ökad satsning på forskning inom detta område och ökar anslaget 26:2 med 10 miljoner kronor. Förutom denna satsning beskriver Folkpartiet i sina bostadsmotioner ett antal satsningar inom byggforskningen. Då Formas är den ansvariga forskningsfinansiären för sådan forskning utökas detta konto med ytterligare 20 miljoner kronor. Sammantaget bör anslaget 26:2 förstärkas med 30 miljoner kronor.

3. Anslag inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård, punkt 1 (kd)

Sven Gunnar Persson (kd) anför:

Kristdemokraterna har i parti- och kommittémotioner förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken än den regeringen och dess stödpartier föreslår. Kristdemokraternas budgetalternativ tar sikte på att långsiktigt förbättra Sveriges tillväxtförutsättningar genom strukturella reformer för minskad ohälsa, förbättrad lönebildning och strategiska skattesänkningar på arbete och sparande. Därigenom skapas förutsättningar för att sysselsättningen skall kunna öka i en sådan utsträckning att välfärden tryggas för alla.

Marknadsekonomin behöver ordning och regler för att kunna fungera effektivt. Modern institutionell ekonomisk teori visar också att en sund och väl fungerande marknadsekonomi förutsätter institutioner som lagar, förordningar, normer och sociala konventioner. En ekonomi som vilar på väl fungerande institutioner – såsom förutsägbart rättssystem, personligt ansvarstagande, god affärsetik och hederlighet i uppträdande människor emellan – utmärks av ordning och låg osäkerhet. Denna ordning har inte uppkommit spontant utan bygger på det kristna och det klassiska kulturarvet. Här betonas bl.a. skillnaden mellan rätt och fel, karaktär, hederlighet, personligt ansvarstagande, duglighet och arbetsetik. Det kostar merarbete, tid och pengar för att kompensera och reducera osäkerhet.

Inom ramen för marknadsekonomin vill vi förena frihet och solidaritet. Frihet under ansvar är grundläggande. Enskilda initiativ och personligt ansvarstagande skall uppmuntras. Statens uppgift är att säkra en grundläggande ekonomisk trygghet för alla. Det sker genom socialpolitiken, skattesystemet, lagar och den offentliga verksamheten. Ett exempel på detta är gemensamt och solidariskt finansierad social service som alla medborgare har rätt till, men också stor frihet för individen att välja vem som skall tillhandahålla denna service. Det handlar bl.a. om arbetsmarknaden, som måste göras mer flexibel och där den kraftigt ökande sjukfrånvaron måste

mötas med en förbättrad arbetsmiljö och rehabilitering. Det handlar om skatterna på arbete och företagande som måste sänkas och på sikt anpassas till omvärldens betydligt lägre skattetryck. Det handlar om det svenska konkurrenstrycket som måste förbättras. Vidare måste den offentliga sektorn förnyas för att bättre möta konsumenternas/brukarnas behov och bättre tillvarata personalens kompetens och idéer. Dessutom måste valfriheten inom familjepolitiken öka, rättsväsendet återupprättas, pensionärernas ekonomiska situation stärkas och infrastrukturen förbättras. Kristdemokraterna anser också att statens lånebehov kan minskas jämfört med regeringens förslag genom ett starkare finansiellt sparande och genom en snabbare avveckling av det statliga ägandet av bolag som verkar på den konkurrensutsatta marknaden.

Målet med våra reformer på dessa områden är att skapa förutsättningar för en uthållig tillväxt på åtminstone 3 % över en konjunkturcykel, där sysselsättningen kan öka utan att inflationen tar fart, där den enskildes valfrihet, personliga ansvar och välfärd kan öka utan politisk detaljstyrning, där den offentliga sektorn kan vitaliseras och möta ökande behov utan att jagas av krympande skattebaser och där statens finanser blir mindre konjunktur känsliga.

Riksdagsmajoriteten – bestående av socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister – har genom förslag till ramar för de olika utgiftsområdena samt beräkningen av statens inkomster ställt sig bakom en annan inriktning av politiken i det första rambeslutet om statsbudgeten. Därför redovisar vi i detta särskilda yttrande (i stället för i en reservation) den del av vår politik som rör utgiftsområde 20 och som vi skulle ha yrkat bifall till om vårt förslag till ramar hade vunnit riksdagens bifall i den första beslutsomgången.

För att minska försurningen av sjöar, vattendrag och mark krävs utsläppsminskningar från bl.a. transport- och energisektorena. Den mark som redan är drabbad av försurning måste återställas genom omfattande kalkningsinsatser. För detta ändamål bör 30 miljoner kronor avsättas per år. Vi har tidigare kritiserat att det har varit svårt att utläsa hur mycket pengar som anslås till kalkning i regeringens budgetförslag. Kalkning bör därför redovisas separat. Skogskalkning bör inledningsvis tas med som ett nytt anslag. Så småningom bör hela den samlade kalkningsinsatsen sammanföras till ett gemensamt anslag, eftersom en strategi med sammanslagen sjö- och skogskalkning kan komma att minska resursbehovet totalt sett.

Enligt budgetpropositionen har länsstyrelserna under perioden 1999–2003 inte hunnit bilda naturreservat i den takt som områden köpts in eller intrångsersättning avtalats. Kristdemokraterna anser därför att det är lämpligt att något sakta in på takten i avsättningen av mark. Syftet med skyddandet av värdefulla biotoper är inte i första hand deras legala status utan deras faktiska tillstånd. För skyddsvärda områden som inte omedelbart hotas av avverkning bör man kunna vänta något år med inköp eller intrångsersättning. Vi föreslår också ett ökat inslag av naturvårdsavtal i

arbetet med att bevara nyckelbiotoper i skogsmark. Naturvårdsåtgärderna måste stämmas av mot konsekvenserna för skogsbrukets produktionsmål. Sammantaget bedömer Kristdemokraterna att det är väl avvägt att i förhållande till regeringens förslag för år 2005 anslå 650 miljoner kronor mindre till anslaget 34:3 Åtgärder för biologisk mångfald.

Frivillig avsättning av skogsmark är en viktig del i upprätthållandet av levande skogar. De statliga ersättningsmedlen bör prioriteras till naturvårdsavtal i högre grad än nu. Om stora områden skall undantas från traditionellt skogsbruk bör detta i första hand ske på statens mark så att den privata äganderätten bevaras och skogsägarens utkomstmöjligheter inte försämras. Vidare måste myndigheterna använda sig av statens mark för markbyten.

Kristdemokraterna prioriterar sanering av förorenade områden och anvisar därför 50 miljoner kronor mer än regeringen till detta anslag. Enligt budgetpropositionen har kostnaderna för sanering av förorenade områden visat sig bli större än man tidigare antagit. För att minska kostnaderna behöver saneringsteknologin utvecklas. Forskning bör bedrivas bl.a. kring giftnedbrytande bakterier och andra nya saneringsmetoder. Vi föreslår därför att ett saneringsteknologiskt institut bör inrättas för detta ändamål med finansiering under anslag 34:4. Anslaget bör i förekommande fall även utnyttjas för sanering av radioaktivt kontaminerade områden.

Kristdemokraterna anser att universiteten får för låga basanslag. Anslagen skall vara stora nog för universiteten att finansiera den långsiktiga forskningen. Uppföljningen av miljömålen måste anses tillhöra den långsiktiga forskningen. Det är ett problem att en så stor andel av universitetens miljöforskning i dag måste finansieras av externa medel som söks projektvis. För att utveckla renare drivmedel och därigenom bidra till renare luft i städerna behövs ytterligare medel till forskning kring trafikens utsläpp och alternativa drivmedel. Naturvårdsverket bör få ansvaret för att i samarbete med andra myndigheter och aktörer inleda ett forskningsprogram som syftar till att göra Sverige till en förebild för ett hållbart samhälle där huvuddelen av fordonen drivs med alternativa bränslen. Kristdemokraterna anvisar därför 30 miljoner kronor mer än regeringen till anslaget 34:5.

Kristdemokraterna föreslår att anslagsökningen till SMHI föreslås minskas med 20 miljoner kronor.

Det svåraste miljöproblemet är klimatförändringarna. Bidragen till klimatinvesteringar bör därför ökas. Investeringsstödet är inriktat på åtgärder som minskar klimatpåverkande utsläpp. Det är viktigt att reglerna som styr anslaget är strikt fokuserade på åtgärder som direkt går att hänföra till minskningar av växthusgaser. Den här typen av åtgärder ger relativt snabba och synliga resultat då de är åtgärdsinriktade, konkreta och lokala. För att fortsätta de relativt kostnadseffektiva klimatinvesteringsprojekten med full kraft föreslår Kristdemokraterna att anslaget 34:14 ökas med 50 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag.

4. Anslag inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård, punkt 1 (c)

Claes Västerteg (c) anför:

I riksdagen finns en majoritet, bestående av socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister, för förslagen i budgetpropositionen för budgetåret 2005 om ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena samt beräkningen av statens inkomster avseende år 2005 i den statliga budgeten. Samma majoritet har också uttalat sitt stöd gällande beräkningen av det offentliga utgiftstaket samt förslaget om preliminära utgiftstak för åren 2005 och 2006.

Centerpartiets budgetalternativ, med förslag till utgiftstak, anslagsfördelning och skatteförändringar, skall ses som en helhet där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat från de andra.

Centerpartiet vill ha ett samhälle där fokus finns på det friska och inte på det sjuka. Att mer än 20 % av den arbetsföra befolkningen är i arbetsåtgärder, öppen arbetslöshet sjukskrivning eller förtidspension, är inte tillfredsställande. Alla dessa människor är en resurs. Varje individ kan, med en annan syn, ges möjlighet att bidra med vad han eller hon kan prestera. För att uppnå en positiv förändring fordras ett annat tänkande, där individen ges självkänsla och självbestämmande och där samhället ser till människan i första hand och inte till systemet som i dag, ett samhälle som bygger på federalismens principer där individen och lokalsamhället är grunden. Centerpartiet inleder en förändringsprocess bl.a. genom att sänka skatterna för låg- och medelinkomsttagare.

Den globala tillväxten, energiförsörjningen och den därtill sammanhängande miljöproblematiken väcker stora frågor om framtiden. Den långsiktiga lösningen för en hållbar energiförsörjning är ett samhälle som använder förnybara resurser. Centerpartiet vill genom vårt budgetalternativ beträda vägen som leder in i kretsloppssamhället. Näringsliv och företagande är grunden för ett blomstrande samhälle. Ett Sverige där företagande är minst lika naturligt som anställning måste vara ett framtidsmål. I allt från skolan till myndigheter måste vikten av företagande och företagsamhet uppmuntras. Allt detta tillsammans med en tydlig bild av ett framtida hållbart och grönt samhälle är bärande delar i den resa in i framtiden som Centerpartiets budgetmotion anslår.

Centerpartiet föreslår att riksdagen inrättar ett nytt anslag för forskning och utveckling av alternativa drivmedel. Anslaget bör uppgå till 364 miljoner kronor. Vi vet att klimatproblemet måste lösas och det krävs att vi ser till att förverkliga Sveriges mål om halverade utsläpp av växthusgaser till år 2050. Anslaget skall användas till forskning och stöd till anläggningar för framställning av förnybara drivmedel. Det är viktigt att forskningsinsatser görs i samarbete med fordonsindustrin samt drivmedelstillverkare. För att frigöra budgetmedel väljer vi bl.a. att minska anslagen för samtliga verk och myndigheter inom utgiftsområdet med 3 %. Centerpartiet föreslår att anslagen 34:1 Naturvårdsverket minskas med 10 miljoner kronor, 34:9 Statens strålskyddsinstitut och 34:10 Statens kärnkraftsinspektion: Förvaltnings-

kostnader med vardera 3 miljoner kronor samt 34:12 SMHI med 8 miljoner kronor. Kemikalieinspektionen får dock oförändrade anslag eftersom vi menar att arbetet med EU:s nya kemikalier regler, REACH, kommer att kosta en hel del pengar.

Anslaget 34:3 Åtgärder för biologisk mångfald bör minskas med 150 miljoner kronor genom att medlen för inköp av skogsmark minskas. Detta mot bakgrund av att Centerpartiet förordar en annan modell för bevarande av skyddsvärd skogsmark, t.ex. naturvårdsavtal.

Glädjande nog kan vi i årets budgetproposition konstatera att även regeringen har insett behovet av att satsa budgetmedel på sanering och återställning av förorenade områden. Nivån på anslaget 34:4 måste långsiktigt vara så hög att miljö kvalitetsmålet är möjligt att nå. Regeringen bedömer att samtliga förorenade områden kommer att vara identifierade till år 2005. Målet om åtgärder, dvs. att 100 saneringsprojekt skall ha påbörjats och 50 avslutats, kommer dock med stor sannolikhet inte att nås. Detta beror framför allt på att regeringen har minskat resurserna till marksanering avsevärt de senaste åren. Att anslaget har varierat kraftigt från år till år har medfört att många länsstyrelser uppfattar bidragen som kortsiktiga och opålitliga. Av miljöbalken framgår att det i första hand är förorenaren, dvs. verksamhetsutövaren, och i andra hand fastighetsägaren som skall svara för saneringen av förorenad mark. Staten är verksamhetsutövare, både i myndighets- och bolagsform. Från en enkät till samtliga länsstyrelser har rapporterats ca 400 förorenade områden med statlig verksamhet involverad. Detta gäller bl.a. försvarets anläggningar, gruvområden, skifferoljeanläggningar, skogsindustrier, järnvägsverksamhet, impregneringsanläggningar, verkstäder och deponier. Staten har således genom sin verksamhetsutövning ett mycket stort ansvar för att Miljöbalkens intentioner skall infrias. För att kunna sätta press på privata verksamhetsutövare som har förorenat markområden är det av mycket stor vikt att staten går före och sanerar de förorenade markområden som statliga verksamheter har orsakat.

Anslaget 34:5 Miljöforskning bör räknas upp ytterligare 10 miljoner kronor. Anslaget bör bl.a. användas för att ta fram en heltäckande forsknings- och aktionsplan för Östersjöns miljö.

5. Anslag inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård, punkt 1 (mp)

Åsa Domeij (mp) anför:

Sverige har en unik historia av vattenkalkning som medicinering mot de negativa konsekvenserna av försurningen. Tyvärr sker fortfarande fördelningen av kalkningsanslaget till viss del efter historiska nivåer snarare än efter aktuellt nedfall och försurningsläge. Dagens bedömningsgrunder vilar i första steget på länsstyrelsernas ansökningar och huruvida dessa är kostnadsrimliga, om kalkningen befogat har ökat mycket på senare tid och om länsstyrelserna har använt sina tidigare årsanslag. För att nå miljömålet Bara

naturlig försurning krävs en förändrad prioritering. Större regional variation och möjlighet till skogsmarkskalkning borde göra kalkningen effektivare. Fördelningen bör också följa en mall som ger länsstyrelserna incitament att vara effektiva och återhållsamma snarare än att försöka maximera utdelningen. Naturvårdsverket bör därför fortsatt utreda hur fördelningen blir mer kostnadseffektiv.

Biologisk mångfald är inte något som skall skötas i ett län eller en del av landet, utan miljömål för skogen skall regionaliseras och implementeras i hela Sverige. Detta synsätt måste också avspeglas i medelstildelning och styrning från Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen. Ett län som behöver mycket pengar ett år, för skydd av ett stort område eller ett ovanligt dyrt objekt, skall kunna få extra medel utan att det omöjliggör annat skyddsarbete. Miljöpartiet har framgångsrikt arbetat för, och kommer att fortsätta verka för, höga insatser för skydd av skog för ett uppfyllande av miljömålet Levande skogar. Vi vill även ha en större flexibilitet vid val av skyddsform beroende på lämplighet och lokala skillnader. Skyddsarbetet skall inte hindras på grund av sifferexerciser om hur mycket som skall skyddas i olika former. Därför måste det finnas möjlighet att omfördela medel mellan anslagen till skogsskyddet. Vi vill också se en utvärdering av hur kostnadseffektiva olika skyddsformer är, dvs. vilka som ger störst naturvårdsnytta till lägst samhällskostnad.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Proposition 2004/05:1

Proposition 2004/05:1 Budgetpropositionen för 2005 Utgiftsområde 20 :

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2005, för ramanslaget 34:2 Miljöövervakning m.m, ingå ekonomiska förpliktelser i samband med planering, upphandling och genomförande av miljöövervakning som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 40 000 000 kronor under 2006, högst 13 000 000 kronor under 2007 och högst 7 000 000 kronor under 2008 (avsnitt 3.10.2).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2005, för ramanslaget 34:3 Åtgärder för biologisk mångfald, ingå ekonomiska förpliktelser i samband med förvärv av eller intrångsersättning i ur naturvårdssynpunkt värdefulla naturområden som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 120 000 000 kronor under 2006 (avsnitt 3.10.3).
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2005, för ramanslaget 34:4 Sanering och återställning av förorenade områden, ingå ekonomiska förpliktelser i samband med genomförande av saneringsinsatser, som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 250 000 000 kronor under 2006, högst 250 000 000 kronor under 2007 och högst 100 000 000 kronor under 2008 (avsnitt 3.10.4).
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2005, för ramanslaget 34:5 Miljöforskning, ingå ekonomiska förpliktelser i samband med planering, upphandling och genomförande av forskningsprojekt som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 60 000 000 kronor under 2006, högst 40 000 000 kronor under 2007 och högst 30 000 000 kronor under 2008 (avsnitt 3.10.5).
5. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2005, för ramanslaget 34:9 Statens strålskyddsinstitut, ingå ekonomiska förpliktelser i samband med strålskyddsforskning som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 5 000 000 kronor under 2006 och högst 5 000 000 kronor under 2007 (avsnitt 3.10.9).
6. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2005, för ramanslaget 34:11 Statens kärnkraftinspektion: Kärnsäkerhetsforskning, ingå ekonomiska förpliktelser i samband med kärnsäkerhetsforskning som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 20 000 000 kronor under 2006 och högst 18 000 000 kronor under 2007 (avsnitt 3.10.11).

7. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2005, för ramanslaget 34:13 Stöd till klimatinvesteringar, ingå ekonomiska förpliktelser i samband med beslut om stöd till klimatinvesteringar som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 500 000 000 kronor under perioden 2006–2010 (avsnitt 3.10.13).
8. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2005, för anslaget 26:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning, ingå ekonomiska förpliktelser i samband med planering, upphandling och genomförande av forskningsprojekt som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 235 000 000 kronor under 2006, högst 210 000 000 kronor under 2007 och högst 115 000 000 kronor under perioden 2008–2010 (avsnitt 4.1.2).
9. Riksdagen anvisar för budgetåret 2005 anslagen under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård enligt uppställning i avsnitt 9.

Skrivelse 2003/04:141

Regeringens skrivelse 2003/04:141 Sanering och återställning av förorenade områden - resultatredovisning.

Följdmotion med anledning av skr. 2003/04:141

2003/04: MJ60 av Jan Andersson m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att nivån på anslaget 34:4 Sanering och återställning av förorenade områden långsiktigt måste vara så hög att miljö kvalitetsmålet är möjligt att nå.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att ändra det nationella miljö kvalitetsmålets delmål om förorenade områden så att det är kopplat till miljönytta/ riskreduktion i stället för till antal områden.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att snarast verkställa Miljöbalkskommitténs förslag om en förenklad tillståndsprocess för miljöfarlig verksamhet för att saneringar av förorenade områden skall kunna påbörjas snabbare.

Motion från allmänna motionstiden hösten 2003

2003/04:MJ474 av Maud Olofsson m.fl. (c):

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att staten bör gå före och sanera de förorenade markområden som statliga verksamheter orsakat.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2004

2004/05:T461 av Johnny Gylling m.fl. (kd):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om anslagen till forskning och utveckling av alternativ fordonsdrift.

2004/05:MJ201 av Sofia Larsen (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om omedelbar hjälp till Svensk Glasåtervinning genom att staten går in och täcker de ökade kostnader för glasinsamling som privatinförsel skapar.

2004/05:MJ212 av Sofia Larsen (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att staten bör ta sitt fulla ansvar för återställning och skydd i Kvarntorpsområdet i Kumla.

2004/05:MJ273 av Ragnwi Marcelind (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att påskynda inventering och administration vid reservatsbildningen hos länsstyrelserna.

2004/05:MJ288 av Annika Qarlsson och Sven Bergström (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att använda större andel av anslagna medel för åtgärder för biologisk mångfald till tecknande av naturvårdsavtal.

2004/05:MJ357 av Kenneth Johansson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om statligt finansieringsansvar för efterbehandlingen av gruvavfall från Falu gruva m.m.

2004/05: MJ369 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

41. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård enligt i motionen redovisad uppställning.

2004/05: MJ386 av Åsa Domeij (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om behovet av en ny fördelningsprioritering av kalkningsanslaget som på bästa sätt bidrar till att uppnå de av riksdagen uppställda miljömålen.

2004/05: MJ411 av Birgitta Carlsson m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet och värdet av en integrerad mark- och vattenkalkning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om anslagen till kalkningsverksamheten.

2004/05: MJ434 av Åsa Domeij m.fl. (mp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om behovet av biologisk mångfald i hela Sverige.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om behovet av medel till skötsel av naturreservat.
28. Riksdagen begär att regeringen utvärderar och följer de olika skogsskyddsinstrumenten vad gäller kostnadseffektivitet och kvalitet samt möjlighet till omfördelning mellan olika skyddsformer enligt vad som anförs i motionen.
31. Riksdagen begär att regeringen låter utreda vilka medel som skall användas för skötsel av biotopskyddsområden.

2004/05: MJ474 av Catharina Elmsäter-Svärd m.fl. (m):

1. Riksdagen beslutar att inte medge att regeringen ingår ekonomiska förpliktelser under anslag 34:13 Stöd till klimatinvesteringar.
2. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag för år 2005 anslagen under utgiftsområde 20 Allmän natur- och miljövärd enligt i motionen redovisad uppställning.

2004/05: MJ498 av Göran Hägglund m.fl. (kd):

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett saneringsteknologiskt institut.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett avskaffande av den s.k. 10-procentsregeln för sanering av förorenade områden.

35. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om naturvårdsavtal och frivilliga avsättningar genom hänsynsområden.
48. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag för anslagen under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård enligt i motionen redovisad uppställning.

2004/05: MJ511 av Åsa Lindestam m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om behovet av att avsätta medel till att påskynda inventering och administration vid reservatsbildningen hos länsstyrelserna.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att en väsentligt utökad andel från anslaget för inköp av skogsmark används till att skynda på handläggningen vid reservatsbildning av skyddsvärd skogsmark.

2004/05: MJ526 av Jan Andersson m.fl. (c):

1. Riksdagen beslutar att uppta ett nytt anslag för Forskning och utveckling av förnybara drivmedel.
2. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård enligt i motionen redovisad uppställning.

BILAGA 2

Förslag till beslut om anslag inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Belopp i 1 000-tal kronor

	Politikområde Anslag	Utskottets förslag
26	Forskningspolitik	
1	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader (<i>ram</i>)	42 206
2	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning (<i>ram</i>)	299 186
34	Miljöpolitik	
1	Naturvårdsverket (<i>ram</i>)	326 921
2	Miljöövervakning m.m. (<i>ram</i>)	222 994
3	Åtgärder för biologisk mångfald (<i>ram</i>)	1 691 197
4	Sanering och återställning av förorenade områden (<i>ram</i>)	543 850
5	Miljöforskning (<i>ram</i>)	85 227
6	Kemikalieinspektionen (<i>ram</i>)	111 920
7	Internationellt miljösamarbete (<i>ram</i>)	73 434
8	Stockholms internationella miljöinstitut (<i>obet.</i>)	12 000
9	Statens strålskyddsinstitut (<i>ram</i>)	106 333
10	Statens kärnkraftinspektion: Förvaltningskostnader (<i>ram</i>)	96 811
11	Statens kärnkraftinspektion: Kärnsäkerhetsforskning (<i>ram</i>)	72 728
12	Bidrag till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut m.m. (<i>ram</i>)	259 998
13	Stöd till klimatinvesteringar (<i>ram</i>)	50 000
	Summa för utgiftsområdet	3 994 805

BILAGA 3

Regeringens och oppositionspartiernas förslag till anslag för år 2005 inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Belopp i 1 000-tal kronor		Anslagstyp		Regeringens förslag		(m)	(fp)	(kd)	(c)
26:1	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader	(ram)		42 206					
26:2	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning	(ram)		299 186			+30 000		
34:1	Naturvårdsverket	(ram)		326 921			+63 058		-10 000
34:2	Miljöövervakning m.m.	(ram)		222 994					
34:3	Åtgärder för biologisk mångfald	(ram)		1 691 197	-890 000			-650 000	-150 000
34:4	Sanering och återställning av förorenade områden	(ram)		543 850	-312 850			+50 000	
34:5	Miljöforskning	(ram)		85 227				+30 000	+10 000
34:6	Kemikalieinspektionen	(ram)		111 920					
34:7	Internationellt miljösamarbete	(ram)		73 434			+5 000		
34:8	Stockholms internationella miljöinstitut	(obet.)		12 000					
34:9	Statens strålskyddsinstitut	(ram)		106 333					-3 000
34:10	Statens kärnkraftinspektion: Förvaltningskostnader	(ram)		96 811					-3 000
34:11	Statens kärnkraftinspektion: Kärnsäkerhetsforskning	(ram)		72 728					
34:12	Bidrag till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut m.m.	(ram)		259 998	-20 000		-25 000	-20 000	-8 000
34:13	Stöd till klimatinvesteringar	(ram)		50 000	-50 000		-50 000	+50 000	
34:14	Östersjökontot	(ram)					+20 000		
34:15	Hållbarhetskommissionen	(ram)					+10 000		
34:16	Skogsmarkskalkning	(ram)						+30 000	
34:17	Alternativa drivmedel, forskning m.m.	(ram)							+364 000
Summa				3 994 805	-1 272 850		+53 058	-510 000	+200 000